

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УПРАВА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИ
ВОСПИТНО - ПОПРАВЕН ДОМ ТЕТОВО

А К Т И
ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА
ТРЕТМАНОТ И
ПОСТАПУВАЊЕТО СО ДЕЦАТА
ВО ВОСПИТНО - ПОПРАВЕН ДОМ

А К Т И
ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ
НА ТРЕТМАНОТ И
ПОСТАПУВАЊЕТО СО ДЕЦАТА
ВО ВОСПИТНО - ПОПРАВЕН ДОМ

Скопје 2022

Издавач: Совет за превентива потив малолетничка деликвенција
Кавадарци

За издавачот: проф.д-р Лазар Нанев
Лектура: Петре Мркев

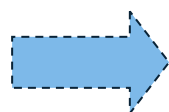
Превод од македонски на албански јазик: Александра Шкемби Антовска

Печати: Европа 92 Кочани
Тираж: 100 примероци

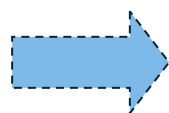
Подготвиле и уредиле: проф.д-р Гордана Лажетќ
проф.д-р Лазар Нанев
д-р Невена Петровска

Содржината на оваа публикација „Акти за спроведување на третманот и постапувањето со децата во воспитно поправен дом“ е единствена одговорност на СППМД - Кавадарци и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.

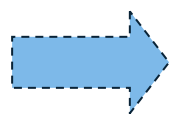
СОДРЖИНА

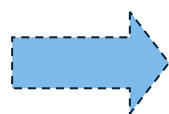
**КУЌЕН РЕД ЗА ДЕЦАТА КОИ ИЗДРЖУВААТ ВОСПИТНА МЕРКА -
УПАТУВАЊЕ ВО ВОСПИТНО-ПОПРАВЕН ДОМ ВО РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА 7**

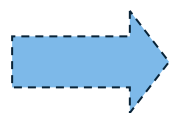
**УПАТСТВО ЗА КЛАСИФИКАЦИЈА, ПРОГРЕСИРАЊЕ И
РЕГРЕСИРАЊЕ ВО ВОСПИТНО-ПОПРАВЕН ДОМ ТЕТОВО 31**

УПАТСТВО ЗА КОРИСТЕЊЕ ПОГОДНОСТИ И ПРИВИЛЕГИИ41

УПАТСТВО ЗА ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ47

УПАТСТВО ЗА ИЗДВОЈУВАЊЕ ВО ПОСЕБНА СОБА ЗА ДЕЦА 55

КУЌЕН РЕД

**за децата кои издржуваат воспитна мерка
- Упатување во воспитно-поправен дом
во Република Северна Македонија**

Врз основа на член 348 ставовите 3 и 4 од Законот за извршување на санкции („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.99/19 и 220/19), Директорот на Воспитно-поправен дом Тетово, во согласност со Директорот на Управата за извршување на санкции го донесе следниот

КУЌЕН РЕД

за децата кои издржуваат воспитна мерка - Упатување во воспитно-поправен дом во Република Северна Македонија

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Куќен ред поблиску се определува начинот на живеењето и работата на децата на кои им е изречена воспитна мерка Упатување во воспитно-поправен дом (во натамошниот текст: децата), нивните права и обврски во Воспитно-поправен дом Тетово (во понатамошниот текст: Домот), ако со друг Правилник поинаку не е определено.

Член 2

На децата мора да им биде достапен овој Куќен ред и одредбите на Законот за извршување на санкции кои се однесуваат на начинот на извршување на воспитната мерка за да можат да се запознаат со своите права и обврски.

Член 3

Во Воспитно-поправен дом Тетово се реализира воспитната мерка – упатување во воспитно поправен дом, во траење од најмалку 1 до најмногу 5 години, односно до наполнети 23 години возраст.

II. ПРИЕМ НА ДЕЦА

1. Идентификација на дете

Член 4

Приемот на децата упатени на издржување на воспитната мерка – упатување во воспитно поправен дом, се врши врз основа на упатен акт и правосилно судско решение од судијата за деца на надлежниот суд, како и документ за идентификација.

Центарот за социјални работи по приемот на одлуката од ставот (1) на овој член ќе побара од родителот или старателот на детето спрема кое оваа мерка е изречена на определен ден во текот на 15 дена да го доведе детето во установата.

Центарот за социјални работи, исто така, ќе ја извести и установата за датумот кога детето треба да се јави за извршување на воспитната мерка.

Установата во која се извршува заводската мерка ќе го извести центарот за социјални работи и надлежниот суд за датумот на приемот на детето и почетокот на извршувањето на заводската мерка.

По приемот на детето во домот веднаш се известува надлежниот суд, надлежниот центар за социјална работа, министерството за внатрешни работи и родителите односно старателите.

Ако детето не се јави во определениот ден на извршување на воспитната мерка, домот писмено го известува надлежниот суд, надлежниот центар за социјални работи и подрачната единица на министерството за внатрешни работи.

Кога детето е спроведено во домот, на службеното лице кое го извршило спроводот му се издава потврда за прием и за извршениот спровод на детето.

Член 5

При приемот на детето во домот врз основа на упатниот акт и доставената документација од надлежниот суд се утврдува идентитетот на детето.

Идентитетот на детето се утврдува на тој начин што податоците во судското решение за детето треба да се идентични со личните податоците содржани во личните исправи (лична карта, патна исправа или здравствена книшка). Ако нема документ за идентификација, идентитетот се утврдува врз основа на писмена потпишана изјава што ја дава родител/старател со кој детето дошло во Домот или службеното лице што го спровело детето во домот.

Доколку податоците не се идентични или не може да се утврди идентитетот на детето, домот е должен во рок од 24 часа да преземе мерки за утврдување на идентитетот и тоа преку евиденцијата на надлежниот Центар за социјална работа.

Податоците за денот и часот на приемот на детето во домот, неговиот идентитет, бројот на упатниот акт и бројот и датумот на судското решение, податоците од испитувањето на личноста на детето и извештајот за неговата здравствена состојба се запишуваат, комплетираат и чуваат како службени документи.

При приемот, од новото дете во домот задолжително се бара да именува лице за контакт од потесното или поширокото семејство или старател и потоа тој податок се внесува во неговиот личен лист.

2. Претрес и преглед на дете

Член 6

По приемот во установата и идентификацијата исто така се врши и личен претрес на детето.

Личниот претрес го вршат две службени лица од исти пол со детето кое се претресува.

Претресот се спроведува на начин со кој се почитува достоинството на детето и приватноста на детето кое се претресува, како и начелата на пропорционалност, законитост и неопходност.

Претресот не смее да се користи за вознемирување, заплашување или непотребно навлегување во приватноста на детето.

3. Постапување со личните предмети на детето

Член 7

Децата за време на издржувањето на воспитната мерка, кај себе можат да имаат предмети за одржување на личната хигиена и предмети за лична употреба и тоа: сапун, четка и паста за заби, прибор за брочење освен броч, чешел, пижами, џемпер, шал, ракавици, семејни фотографии, прибор за чистење и одржување на облеката, прибор за пишување, очила, ортопедски и другите медицински помагала (само по претходно одобрение на лекар), часовник, списи и документација во врска со судската одлука, прехранбени артикли што не се подложни на расипување, а се набавени во трговската мрежа и се во оригинално пакување, како и сопствени аудио и информатички предмети како цеде, usb стик и слично, коишто ќе се користат на начин на кој не им смета на останатите деца кои престојуваат во истата просторија.

Предметите што не се опфатени во став 1 од овој член децата не можат да ги држат кај себе, а доколку детето не ги пријави, истите ќе бидат одземени и постапено согласно член 8 од Куќниот ред.

Член 8

4. Одземање на недозволени предмети

При вршење на личен претрес на детето при прием во установата, како и при вршење на личен претрес за време на издржувањето на воспитната мерка му се одземаат предметите кои се недозволени, како и опасни предмети кои можат да ја загрозат неговата безбедност и безбедноста на установата.

За одземените предмети се изготвува записник во кој се запишуваат видот, количината и други карактеристики на одземените предмети.

Записникот за одземени предмети го потпишуваат овластените службени лица што го извршиле претресот на детето.

На детето му се дава копија од записникот, а доколку одбие да го потпише тоа се забележува во самиот записник.

За одземени предмети кои не се од расиплива природа и кои не се предмет на кривично дело, на детето му се издава потврда за одземени предмети.

Во случај кога при претрес на просториите во установата се пронајдени недозволени предмети и не е познат нивниот сопственик, предметите се одземаат и се составува записник во кој се запишуваат видот, количината и други карактеристики на пронајдените предмети. Записникот го потпишуваат овластените службени лица кои го вршеле претресот.

5. Постапување со привремено одземени предмети

Член 9

Одземените предмети кои детето не смее да ги има кај себе се предаваат на членовите од неговото семејство при нивна посета во домот, а по исклучок - по барање на детето, се враќаат на неговото семејство по пошта на негов трошок.

Ако детето нема семејство или нема на кого да ги испрати или предаде предметите, истите ќе се чуваат заклучени во посебен шкаф кај раководниот припадник на затворската полиција во домот до отпуштање на детето, кога и ќе му бидат вратени.

За одземените предмети се составува записник во кој се внесуваат нивните битни карактеристики, а на детето му се издава потврда.

Предметите кои не смеат да ги поседуваат, се регистрираат на име на децата и се чуваат или може да се испратат на нивните родители и старатели. Директорот може да ги предаде предметите на орган надлежен за откривање на кривични дела.

Сите предмети се контролирани и регистрирани од службено лице од затворската полиција и за одземените предмети се составува записник во кој се внесуваат нивните битни карактеристики, а на детето му се издава потврда.

III. МАТИЧНО ОДДЕЛЕНИЕ

Член 10

Врз основа на утврдените податоци за идентитетот на осуденото лице и решението за упатување, во матичното одделение референтот за прием или членот на стручниот тим отвара личен лист на детето. Отисоците земени од детето при дактилоскопирање и фотографирање се дел од личниот лист на детето.

Упатувањето го извршува затворска полиција.

Доколку детето е странски државјанин, за приемот во установата се известува соодветната амбасада или дипломатско претставништво.

IV. ПРИЕМНО ОДДЕЛЕНИЕ

Член 11

Приемот на децата во домот се врши во приемното одделение од страна на член од стручниот тим. После работно време и во неработни денови и државни празници, приемот го врши дежурниот службеник од редовите на затворската полиција на домот и за тоа го известува стручниот тим следниот работен ден.

Во приемното одделение детето се запознава со Куќниот ред на домот, односно со правата и обврските за време на издржувањето на воспитната мерка и начинот на нивното остварување.

На детето при приемот во домот му се дозволува телефонски разговор или писмено јавување на своето семејство во врска со доаѓањето односно приемот во домот во присуство на службено лице.

Престојот на детето во приемното одделение трае до 30 дена, во кој период стручниот тим и директорот на домот ќе ја утврдат класификацијата, сместувањето, програмата за третман и работното ангажирање на детето.

1. Лекарски преглед и хигиенски мерки

Член 12

Непосредно по приемот во домот, а најдоцна во рок од 24 часа се врши здравствен преглед на детето. На барање на детето или поради очигледни здравствени проблеми, прегледот може да се изврши без одлагање.

По приемот се преземаат хигиенски-превентивни мерки, се задолжуваат со комплет опрема и постелнина, согласно протокол за прием.

Веднаш по приемот во домот на детето задолжително му се врши контрола преку крвна слика за утврдување на заразни заболувања. Лекарскиот преглед се врши без присуство на друго службено лице со цел почитување на доверливоста помеѓу детето и лекарот.

Во случај кога кај детето ќе се констатираат било какви повреди предизвикани со примена на физичка сила или средства за присилба или други знаци на физичко и психичко насилство, лекарот составува записник со детален опис на повредите и заклучок за начинот и средствата со кои се нанесени повредите.

За време на здравствениот преглед и превземањето на хигиенските мерки треба да се почитува личноста и достоинството на децата.

2. Определување на програма за третман на децата во приемно одделение

Член 13

Предлогот за третман на детето го утврдува стручниот тим на Домот, а решение донесува директорот на домот.

Врз основа на податоците добиени при проучување на личноста на детето, а тргнувајќи од општите начела за изрекување на мерката и положбата на детето определена со судско решение, како и од целите и критериумите на класификацијата, стручниот тим изготвува Програма за индивидуална работа со детето со предлог за распоредување во соодветна воспитна група, согласно упатство за прогресивен систем на превоспитување што го донесува директорот на домот, при што се води сметка и за степенот на прилагодливост на детето. Решението за класификација, образование, работно место и третман за време на издржување на мерката по предлог на стручниот тим ја донесува директорот на домот.

Содржината на програмата за третман како и измените и дополнувањата се внесуваат во стручното досие на детето.

Со програмата за третман со нејзините измени и дополнувања се запознава детето.

Програмата може да се менува во зависност од однесувањето и постигнатите резултати на детето во текот на издржувањето на воспитната мерка.

3. Класификација на децата

Член 14

Согласно општите начела за извршување на воспитната мерка – упатување во воспитно-поправен дом, целите и критериумите на класификацијата, стручниот тим на

домот и директорот ја утврдуваат класификацијата, сместувањето, програмата за третман и работната обука на децата.

Класификацијата на децата е дел од програмата за третман и се врши согласно упатството за прогресивен систем на превоспитување што го донесува директорот на домот

При класификацијата на децата посебно се води сметка за тоа: дали детето само се јавило на издржување на мерката или тоа било спроведено, односот на детето спрема кривичното дело и изречената воспитна мерка, тежината на кривичното дело, дали на детето претходно му се изречени други мерки, психолошките, педагошките, социјалните, здравствените и безбедносните карактеристики и потребите на детето, дали против детето се води кривична постапка, однесувањето на детето доколку претходно престојувало во други воспитни установи и дисциплински центри како и некои други причини кои се важни за класификацијата на децата.

Член 15

Стручниот тим може да предложи и дополнителна класификација на детето доколку настанале промени во критериумите за класификација.

Под дополнителна класификација на децата се подразбира промена на претходната утврдена класификација и програма за третман.

Доколку утврди дека настанале значителни промени од став 1 на овој член, стручниот тим доставува образложен предлог до директорот на установата.

Директорот на установата донесува решение за дополнителна класификација на детето.

Класификацијата и третманот во воспитните групи е согласно упатството за прогресивен систем на превоспитување.

VI. СТАТУС НА ДЕЦАТА

1. Сместување на децата во домот

Член 16

Сместувањето на детето се врши согласно Законот за извршување на санкции, во зависност од нивната класификација и условите на домот.

Секое дете мора да има посебна постела. На детето му се обезбедува место за чување на личните предмети.

Член 17

Просториите за сместување на децата, заедничките простории и просториите за престој и работна обука, децата ги одржуваат уредно и чисто, согласно претходно утврден распоред за одржување на истите, изготвен од страна на Секторот за ресоцијализација и согласно протокол за одржување на хигиената. Просториите во кои децата живеат и работат мораат да бидат чисти, суви, проветрени, загреани и доволно осветлени, како со природна така и со вештачка светлина која овозможува читање и работење без пречки по видот.

2. Облека и постелнина на децата

Член 18

За време на издржување на мерката во домот децата носат сопствена облека и обувки.

На децата кои се работно ангажирани им се обезбедува работна облека. Таа се носи за време на работната обука и се чува на соодветно место во работилниците, односно други простории определени за таа цел. Работната облека ја обезбедува домот и истата треба да одговара на климатските услови и годишното време.

За време на работната обука малолетните лица се должни да носат заштитни средства предвидени со општите прописи ако се такви пропишани за соодветниот вид на работа за заштита на работното место.

На децата кои немаат сопствена облека и обувки им се обезбедува бесплатна облека, чевли и долна облека, за кои се обврзани грижливо да ги чуваат и одржуваат.

Облеката не смее на било кој начин да влијае деградирачки или понижувачки. Облеката и обувките треба да бидат чисти и во исправна состојба.

Член 19

На децата им се обезбедува соодветна постелнина која одговара на климатските услови.

Секое дете се задолжува со:

- еден комплет постелнина и тоа: два чаршави (чаршав и надчаршав), навлака за перница и две ќебиња.

Во случаи на неповолни временски услови (ниски температури), може да се одобри поголем број на постелнина односно ќебиња.

Постелнината (чаршавите) треба да се менуваат најмалку на секои 14 дена, а ќебињата треба да се перат најмалку еднаш годишно.

Одржувањето на постелнината и нејзиното перење се врши организирано во пералната на домот.

Потребните средства за одржување на хигиената и чистотата на просториите ги обезбедува Домот.

3. Лична хигиена на децата

Член 20

Децата се должни да ја одржуваат личната хигиена.

По будењето и станувањето, децата се должни да одат на миење, потоа да ги наместат креветите и да се подготват за појадок.

Децата се должни да го сочуваат добриот изглед, да се бричат и да ја пострижуваат косата. Косата секогаш треба да ја одржуваат чиста и уредна.

Доколку детето има долга коса, брада или мустаќи, должно е уредно да ги одржува.

Носењето на долга коса, брада или мустаќи може да се ограничи од безбедносни или хигиенски причини.

Во посебна просторија се врши пострижување и бричење на детето.

Средствата за лична хигиена на децата се обезбедуваат на сметка на Домот.

4. Исхрана на децата

Член 21

Храната се дава во три оброци дневно со калориска вредност од 14.600 џули и во термини определени со дневниот распоред за работно време. Утврдените термини од оправдани причини може да се менуваат со наредба.

Послужените оброци мораат да ги задоволуваат хигиенските стандарди и да бидат во согласност со возраста, здравјето и природата на работата која ја извршува детето.

Доколку постојат услови за тоа, на децата им се обезбедува храна во согласност на нивните верски убедувања.

Содржината на исхраната на децата се утврдува на секои 15 дена, а менито го составува комисија формирана од страна на директорот на домот, која ја сочинуваат готвач, воспитувач и лекар, согласно посебен правилник за исхрана на деца.

За квалитетот на храната се води контролна книга во која секојдневно пред делењето на оброците се внесуваат податоците за квалитетот на храната.

Податоците за квалитетот се внесуваат во книгата по извршената проверка на храната од страна на воспитувач или друго раководно лице.

Примерок од храната од секој оброк се чува во наредните 24 часа.

Член 22

Храната што им се дава на децата треба да биде зготвена, иако во исклучителни ситуации може да им се даде и сува храна. Сувата храна може да им се дава најдолго три дена континуирано и тоа само во случаи на поголеми поправки и технички проблеми во кујната, трпезаријата и просториите за чување на продуктите, за време на спровод на децата и во други оправдани случаи.

Член 23

Се забранува носење на храната од трпезаријата во просториите за престој или други простории, освен кога таа е наменета за исхрана на децата во затворени групи и во стационар.

Член 24

Болните деца добиваат храна според вид и количество коешто го определува лекар. Потребата од ваква храна, бројот, количината и видот на храната лекарот ја доставува до готвачот на домската кујна.

5. Практична обука на децата

Член 25

Работната обука на децата може да се врши во областа на одржување на зелените површини, одржување на хигиената во службените простории, парното греење, пералната, кујната, магацините, работилниците и слично, а со цел стекнување на работни навики.

За време на спроведувањето на практичната обука, децата се распоредуваат по одделни видови занимања и истата ја спроведуваат во присуство и контрола на соодветниот инструктор.

Задолженијата, правата и одговорностите на децата при изведувањето на практичната обука прецизно се дефинирани во Програмата за практична обука.

На децата им е забрането на работните места каде се спроведува обуката да изработуваат било какви предмети за себе или друго лице што не се предвидени со Програмата.

6. Работа на децата

Член 26

Директорот на установата по претходно доставен предлог од стручниот тим со Решение одлучува за работното ангажирање на децата.

Работно ангажирано може да биде секој дете кое наполнило 15 години и го завршило задолжителното образование. Децата работат сообразно со своите физички и психички способности што ги утврдува стручниот тим на домот.

При определбата на одредено занимање на децата се води сметка за нивните психофизички способности, желбата и склоноста да вршат работа од одреден вид како и условите и можностите за постпенална помош.

Работата на децата се организира и извршува по правило во домските работилници и домската економија.

Член 27

Детето може да полага испити за стекнување на втор степен на образование или уверение за самостојно вршење на занаетчиска дејност по правило после 18 месеци ефективно поминато време на практична работа во соодветниот занает, а по претходно дадено позитивно мислење за степенот на обученост од страна на инструкторот.

Времето поминато во приемно одделение не се смета како ефективно време на практична обука.

Член 28

Инструкторот прави извештај за постигнатите резултати во обучувањето, залагањето и однесувањето на детето во практичната работа на крајот на секои три месеци и еден примерок од истиот доставува до службениото лице од одделението за третман одговорно за детето и овој извештај е дел од стручното досие.

Член 29

На децата кои работат или посетуваат практична обука им се обезбедува работна облека и потребни средства за заштита при работа според општите прописи.

Сите децата кои работат или се на практична обука се задолжуваат со работна облека еднаш годишно и за тоа се води посебна евиденција.

Член 30

Децата се должни одговорно, совесно и професионално да ги извршуваат работите на кои се распоредени.

На работното место и во работата децата се должни да постапуваат по упатствата и дадениот налог на инструкторот.

Работно ангажираните деца се должни грижливо да ги чуваат и одржуваат основните средства со кои работат.

Со посебно внимание треба да се грижат и за другата опрема и алатите кои ги употребуваат.

Член 31

Распоредот, користењето, односно почетокот и завршетокот на работното време на децата го определува директорот на домот согласно Законот за работни односи.

Член 32

Децата кои се работно ангажирани имаат право на надоместок за работата.

Висината на надоместокот се определува во зависност од видот, количеството и квалитетот на производот и на работата што ја остварило детето, неговата острученост за извршување на тој вид на работа, ангажираноста во работата и придонесот во намалување на трошоците за производство.

На надоместокот и на наградите за работа на децата не се плаќа данок и други придонеси.

Член 33

Децата кои поради болест се привремено неспособни за работа имаат право на надоместок од средствата остварени од работа на деца.

Привремена спреченост за работа на детето поради болест ја констатира здравствен работник за што му издава медицинска белешка.

Член 34

На децата кои не работат без своја вина, а немаат сопствени средства, домот им ги обезбедува најнеопходните средства за личните потреби.

Видот на материјалната помош и висината на средствата ја определува директорот на домот за што донесува соодветно решение.

Постапката за давање на материјалната помош ја спроведува и реализира социјалниот работник во домот односно друго лице кое ќе го определи Директорот на Домот.

Член 35

Децата користат погодности и привилегии согласно Упатство за погодности и привилегии што го донесува директорот на домот.

Член 36

За време на користењето на годишниот одмор детето прима надоместок за работа како да работело согласно општиот акт кој го донесува Министерот за правда.

7. Одмор на деца

Член 37

Децата имаат право на осум часовен непрекинат одмор во текот на денот и на еден ден одмор во текот на неделата.

На децата им се обезбедува дополнителен пладневен одмор од два часа дневно за време на летен и зимски распуст.

8. Слободно време на деца

Член 38

Домот треба да обезбеди простор и опрема за квалитетно користење на слободното време кај децата и да обезбеди услови за физичка култура, спортски и културно - забавни активности

Сите активности ги осмислува и организира службено лице од секторот за ресоцијализација во координација со децата.

Слободните активности се реализираат согласно афинитетите на децата преку организирање на спортски натпревари во мал фудбал, ракомет, кошарка, одбојка, пинг-понг, шах и сл.

9. Верски права на децата

Член 39

На децата им е дозволено да ги задоволуваат своите верски чувства и потреби согласно условите и можностите на Домот.

Децата не смеат да се принудуваат да исповедаат вера или верски убедувања, да присуствуваат на молитви или верски собири, да учествуваат на верски обреди или да примаат посети од претставници на некоја вера или убедување.

10. Право на образование и стручно оспособување на децата

Член 40

Детето има право на образование.

Во зависност од способностите и можностите на децата, како и условите со кои располага домот, на децата им се овозможува да посетуваат настава по основно односно средно образование. Образованието на децата може да се организира во самата установа или во местото на седиштето на домот. Изведувањето на наставата, односно образованието се организира во посебни простории за таа намена. Средствата за работа, наставниот прибор и други училишни помагала за основно и средно образование ги обезбедува министерството за образование.

На децата кои ќе го завршат соодветниот вид и степен на образование им се издаваат свидетелства, коишто се верификуваат од образовна установа која изведува настава.

Од свидетелството не смее да се види дека образованието и воспитанието е стекнато во воспитно-поправна установа.

Член 41

На детето може да му се одобри вонредно школување на негов трошок во сите видови на образовни установи вон домот, доколку ги исполнува следните услови:

- да е со примерно поведение и да има добри резултати во воспитувањето и во работата;
- да поседува соодветна потврда од училиштето или факултетот;
- да има сериозен пристап и желба за завршување на започнатото образование.

Доколку детето ги исполни овие услови, службеното лице од секторот за ресоцијализација изготвува предлог со педагошка мотивација, а директорот на домот одлучува по предлогот.

Детето може да оди на полагање на испитите само или во придружба на службено лице, за што одлучува директорот на домот.

Трошоците за овој вид образование ги сноси детето.

Член 42

Согласно општите прописи за стручно оспособување, во домот може да се организираат и посебни форми за стручно оспособување на децата за стекнување на определени квалификации.

Овој вид настава се организира во вид на курсеви, семинари и други видови на стручно оспособување.

По успешно завршување на овој вид настава децата добиваат соодветни дипломи, уверенија или свидетелства од соодветна установа која го организира ваквиот вид на стручно оспособување.

11. Право на информирање на децата

Член 43

На децата им е дозволено и можат да читаат книги, дневни и месечни списанија, како и достапност до аудио-визуелните средства за јавно информирање.

Доколку во домот постои библиотека, на децата им се достапни сите книги со кои располага библиотеката.

На децата им се достапни законите, подзаконските акти кои се однесуваат на начинот на издржување на мерката, правата и обврските на децата, потоа кукниот ред на домот и разни текстови, брошури и др. кои се однесуваат на извршување на воспитните мерки и заштита на основните човекови права и слободи.

IV. ПРЕВОСПИТЕН ТРЕТМАН

Член 44

Превоспитниот третман се одвива согласно упатството за прогресивен систем на превоспитување.

V. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Право на здравствена заштита на децата

Член 45

Децата имаат право на здравствена заштита и им се обезбедува потребната медицинска помош и болничко лекување според општите услови.

Член 46

На децата им се обезбедува пристап до лекар кој врши примарна здравствена заштита во мрежата на примарно ниво за здравствена заштита на чие подрачје се наоѓа седиштето на установата, доколку имаат потреба за медицинска грижа и помош.

За децата на кои им е потребен лекарски преглед се изготвува список по оценка на член на стручниот тим или матичниот воспитувач или по лично пријавување од страна на детето.

Во итни случаи, детето може да се пријави за лекарски преглед со усно барање до припадникот на затворската полиција и веднаш се упатува на преглед или се повикува итна медицинска помош.

Здравствена заштита се дава во амбулантата на установата, а доколку е неопходно по претходно одобрение на лекар, лекувањето може да се врши и надвор од домот, во клиничките односно медицинските центри.

Најмалку еднаш во годината се врши систематски преглед врз децата.

Во итни случаи децата се упатуваат на преглед веднаш.

Податоците за здравствената состојба се евидентират и се внесуваат во здравствениот картон, а при отпуштање се изготвува медицински извештај.

При прием и отпуштање на секое дете задолжително му се утврдува здравствената состојба.

Член 47

Здравствените прегледи се извршуваат поединечно и по правило без присуство на друго службено лице, водејќи сметка да се почитува личноста и достоинството на децата.

Податоците од извршениот преглед се внесуваат во здравствениот картон на детето. Здравствениот картон е достапен само на медицинскиот персонал.

Во случај на преместување на детето од една во друга установа, копија од целокупната медицинска документација што детето ја донело со себе во домот, како и

документацијата за здравствената состојба на детето што се формира во домот се доставува во другата установа каде е преместено детето.

По барање на детето домот е должен да му обезбеди копија од целокупната медицинска документација.

Член 48

Детето има право да биде запознаено со наодите за неговата здравствена состојба и содржината на неговиот здравствен картон, освен во определени случаи кога тоа е предвидено со општите медицински прописи.

Член 49

Во случај кога децата не постапуваат според упатството на лекарот при спроведувањето на препишаната терапија, вработеното лице кое ја воочува таа состојба го известува здравствениот работник што е можно побрзо и го заведува истото во службените документи. Истовремено прави напори да го убеди детето во придобивките од придржувањето кон лекарските упатства, а го известува и службеното лице од секторот за ресоцијализација за актуелната состојба.

Член 50

Детето што има здравствен проблем може да бара специјалистички преглед на свој трошок доколку таков преглед не е определен од страна на лекар.

За барањето на детето одлучува директорот на домот по претходно прибавеното мислење од лекарот.

Децата можат на своја сметка да набавуваат лекови, ортопедски и други помагала или да ги добијат од членовите на своето семејство или од други лица.

Лековите и помагалата може да се употребуваат само со одобрение од здравствениот работник на домот и неговите упатства.

Член 51

Во амбулантата и во забната ординација на домот се врши лечење, поправка и вадење на заби.

Забната ординација работи по утврдено работно време од стоматологот во согласност со одобрението на директорот на домот.

Децата можат на своја сметка да местат заби во забната ординација, кога постојат услови за тоа.

Член 52

Заради заштита на здравјето на детето, ако се утврди дека е потребно тоа да се издвои во посебна соба, издвојувањето треба да биде во најкус можен рок, но не подолго од 24 часа и да се користи само како крајна мерка за заштита на здравјето на детето.

За издвојувањето одлучува матичниот воспитувач или припадник на затворска полиција, а причините и времетраењето се запишуваат во посебен формулар.

VI. ОДРЖУВАЊЕ НА РЕДОТ И ДИСЦИПЛИНАТА

1. Обврски на децата

Член 53

Децата се должни да постапуваат согласно Законот за извршување на санкциите и одредбите на овој Куќен ред.

Децата се должни да ги исполнуваат обврските од програмата за третман и да се придржуваат на наредбите на службените лица.

Однесувањето на децата треба да биде пристојно, коректно и со должна почит спрема службените лица.

Децата се должни навремено и совесно да ги исполнуваат наредбите на службените лица.

Член 54

Кога одат и се враќаат од работа, лекарски преглед, училиште и слично децата се движат во придружба на службено лице.

Член 55

Децата се должни секогаш да бидат прописно и уредно облечени.

Во летниот период, во определени случаи за време на работа, престој на свеж воздух и спортување може да се користи пристојна лесна облека (кратки пантолони и соодветна маица).

Член 56

Децата се должни да постапуваат согласно распоредот на дневни активности утврден од страна на директорот на домот.

Член 57

Децата кои ја посетуваат наставата во училиштето на домот работат според програмата на училиштето.

Децата кои го користат одморот во домот се придржуваат на распоредот што важи за неделите и државните празници.

Децата кои имаат здравствен проблем се придржуваат на распоредот и упатствата на лекарот.

2. Дисциплинска одговорност

Член 58

Децата се должни да се придржуваат на редот и дисциплината, за да може да се овозможи заеднички живот и да се постигнат целите на третманот согласно упатството за дисциплинска одговорност и упатството за издвојување во посебни соби, коишто ги донесува директорот на домот.

2. Материјална одговорност

Член 59

Децата се одговорни за штетата која ја предизвикале намерно или со крајно невнимание.

За вака направената штета службеното лице кое ја утврдило штетата поднесува пријава и записник за направената штета, во која ги внесува податоците за детето, времето, местото и начинот како е направена штетата.

Одговорноста на детето за направената штета и нејзината висина ја утврдува комисија.

Комисијата ја формира директорот на домот со посебно решение.

Член 60

По утврдувањето на одговорноста и висината на штетата, директорот на домот донесува соодветно решение, со кое одлучува за надоместок на штетата.

Ако детето одбие да ја надомести штетата, домот може своето побарување да го оствари со тужба пред надлежен суд.

Член 61

Против решението за изречена дисциплинска казна или решението за надоместување на штета, детето има право на жалба во рок од 3 дена од прием на решението до директорот на Управата за извршување на санкции.

Жалбата го задржува извршувањето на решението.

VIII. КОНТАКТИРАЊЕ НА ДЕЦАТА СО НАДВОРЕШНИОТ СВЕТ

1. Допишување

Член 62

Децата имаат право да се допишуваат

Во затвореното одделение во Домот, писмата чија содржина може штетно да влијае на детето и податоци кои можат да ја загорзат безбедноста на Домот не се предаваат и не се испраќаат.

Контролата при допишувањето ја врши овластено службено лице (од секторот за ресоцијализација или припадник на затворска полиција).

Детето има право без ограничување да се допишува со разни установи, со својот бранител, органите на државна управа и со меѓународни организации за заштита на човековите права.

2. Телефонирање

Член 63

На детето може да му се дозволи телефонски разговор според распоредот на дневни активности во установата.

Телефонски разговор може да се дозволи ако е потребно семејството на детето да му соопшти нешто итно.

Домот е должен да обезбеди доволен број на телефонски апарати во зависност од бројот на децата, или на друг начин да го регулира правото на детето на телефонирање, вклучително и користење на ИТ технологија. (таблети, компјутери и слично).

3. Посети

Член 64

Децата имаат право на посета и посетата може да трае еден час.

Детето може да го посетуваат: членовите на неговото потесно семејство (родител, брат, сестра, брачниот/вонбрачен другар, деца родени во брак или надвор од брак), а во исклучителни случаи по одобрение на директорот на установата, можат да го посетуваат и други лица.

Посетите можат да траат и подолго од еден час, а за тоа одлучува директорот на домот.

Посетите можат да се вршат во саботите, неделите и за време на државните празници по правило во време од 09,00 до 13,00 часот, а во може и вон овој термин, а може да се остварат и во други денови доколку постојат оправдани причини за тоа.

Децата имаат право без ограничување да примаат посети од потесното семејство доколку истите не влијаат негативно врз процесот на ресоцијализација, а по одобрение на директорот, лицето што го заменува и раководното лице од секторот за ресоцијализација во термин кој не го нарушува нормалното одвивање на процесот на ресоцијализација, во границите на Куќниот ред.

Просторијата за посета мора да биде пространа, чиста, осветлена, затоплена во зависност од временските прилики, проветрена, со доволен број на столови и маси и санитарен чвор. Посетата може да се изврши доколку постојат услови за тоа и во отворените простории на домот.

Член 65

Адвокатот или полномошникот на детето може да го посети во периодот на работното време на Домот, со претходно одобрение од надлежен суд.

Посетата се врши во просториите погодни за остварување на правото на деца од страна на адвокат или полномошникот на детето.

Посетата на адвокатот односно полномошникот на детето се евидентира во книгата за посета.

Член 66

Посетителите на децата се запишуваат во книгата за посетители и им се утврдува нивниот идентитет .

Доколку е потребно поради безбедносни причини, припадникот на затворската полиција може да изврши претрес на посетителот.

Личниот претрес го врши службено лице од истиот пол како и посетителот, на начин на кој се почитува личноста и достоинството на посетителот. Личните работи на посетителите се чуваат и после посетата им се враќаат. Доколку кај посетителите за време на претресот се пронајдат предмети за кои постои сомневање дека се во врска со некое кривично дело, предметите се одземаат и за тоа веднаш се известува Министерството за внатрешни работи. За привремено одземените предмети се составува записник.

Доколку посетителот не сака да биде претресен, посетата нема да може да се реализира.

Член 67

Во книгата за посета на детето се внесуваат податоци за лицата кои го посетувале.

Член 68

Посетата на детето може да се прекине и пред истекот на определеното време, ако детето и неговиот посетител се однесуваат така што го нарушуваат редот и мирот во домот или ако понатамошното продолжување на посетата негативно влијае врз детето.

За прекилот на посетата одлучува службено лице, за што се известува директорот на домот.

4. Примање на пратки

Член 69

Децата имаат право да примаат пратки.

Пратката може да содржи прехранбени артикли што не се подложни на расипување и други работи кои не се забранети со Куќниот ред на Домот, а се набавени во трговската мрежа и се во оригинално пакување.

Пратките може да се достават преку пошта или при посета на децата во деновите кога се врши посета.

Пратките може да се примаат на секои две недели, а во случај на верски или државен празник и повеќе пати по одобрение од директорот на домот.

Децата за време на престојот во приемното одделение имаат право на прием на една пратка-пакет со облека, хигиенски материјал и еден пакет со прехранбени артикли што не се подложни на расипување, а се набавени во трговската мрежа и се во оригинално пакување.

Тежината на пратката не може да биде поголема од 10 килограми.

Член 70

Пратките се прегледуваат од страна на припадник на затворска полиција во присуство на детето или посетителот што ја донел пратката.

Ако во пратката се пронајдат предмети кои не се дозволени согласно Куќниот ред, тие се враќаат на испраќачот на негов трошок или на трошок на подносителот што ја донел пратката или му се предаваат на малолетното лице при отпуштање од Домот. За задржаните недозволени предмети се изготвува записник, од кој по еден примерок му се дава на детето и на подносителот што ја донел пратката.

Член 71

Децата можат да примаат и парични средства. Децата од парите што ги имаат на својот депозит, а ги добиле како надоместок за работа или ги добиваат од други лица во текот на месецот можат да потрошат за свои лични потреби најмногу до 3.000,00 денари.

Член 72

Децата како пратка можат да примаат изданија од дневниот печат, неделни и месечни изданија, книги и други списанија.

Ваквите пратки ги контролира и проверува службеното лице од секторот за ресоцијализација или припадник на затворската полиција.

Доколку содржината може негативно да влијае на децата, таквите списанија и книги се враќаат на испраќачот или се задржуваат до ослободување на детето, кога му се предаваат.

По предлог на здравствениот работник на домот, а во случај кога детето е со нарушена здравствена состојба, може да добие повеќе пратки по одобрение на директорот на домот.

5. Склучување на брак на деца

Член 73

Децата за време на извршување на мерката – упатување во воспитно-поправен дом може да склучат брак согласно закон.

Ако не постои услов бракот да се склучи пред надлежниот орган на слобода, склучувањето на брак се организира во посебна просторија на домот.

IX. ПОГОДНОСТИ НА ДЕЦАТА

Член 74

За доброто поведение, залагање во работата, за поттикнување и развивање на чувството на одговорност, интерес и соработка во третманот што се спроведува во домот, на децата можат да им се дадат погодности согласно упатството за погодности и привилегии што го носи директорот на домот.

X. КЛАСИФИКАЦИЈА, ПРОГРЕСИРАЊЕ И РЕГРЕСИРАЊЕ НА ДЕЦАТА

Член 75

Класификацијата, прогресирањето и регресирањето на децата се врши согласно упатство за класификација, прогресирање и регресирање на децата, коешто го донесува директорот на Домот.

XI. ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ДЕЦАТА СО УПОТРЕБА НА ПРАВНИ СРЕДСТВА

1. Правни совети и правни средства на малолетните лица

Член 76

Детето може да бара информации за заштита на неговите права со усно или писмено барање преку користење на правните средства.

Детето за сите информации или за правната помош која му е потребна за време на извршување на мерката има право да се обрати до правната служба на Домот заради заштита на неговите права.

Барањето за правна помош преку овластено лице од секторот за ресоцијализација или припадникот на затворската полиција се доставува до правната служба на домот.

Вработените во правната служба имаат обврска да му дадат правна помош на детето.

Правната служба во најкраток можен рок треба да постапи по барањето.

Член 77

XII. ОТПУШТАЊЕ НА ДЕЦАТА ОД ДОМОТ

а) Основи за отпуштање на децата

Член 78

Децата преку домот имаат право да упатуваат преставки, правни средства и други поднесоци во врска со положбата и третманот во домот и имаат право да добиваат одговори.

Децата имаат право на усна и писмена поплака до директорот на домот, доколку е повредено некое нивно право.

Децата имаат право на жалба до меѓународни тела и органи, доколку сметаат дека им се повредени основните човекови права во текот на извршување на мерката.

По барањето односно поплаките на децата се постапува согласно Законот за извршување на санкциите.

Децата се отпуштаат од извршување на мерката по следните основи:

1. реализираност на зацртаната индивидуална програма за третман со детето,

2. нецелисходност од понатамошно реализирање на воспитната мерка со предлог за запирање од извршување, замена со друга мерка или санкција,
3. навршени 23 години старост на детето кое ја издржува воспитната мерка,
4. врз основа на мислење на здравствен работник на установата.
5. по изминување на 5 години од започнувањето на извршувањето на воспитната мерка на детето.

Согласно законот за правда на децата, судот ја преиспитува потребата од престојот во воспитно-поправниот дом секоја година.

б) Подготвување за отпуштање од установата

Член 79

Детето се подготвува за отпуштање од извршување на воспитната мерка од почетокот на издржувањето на мерката, при што во целиот тој период се подучува за последиците на изречената мерка и за отстранувањето на можноста за повторно вршење на кривично дело или прекршокот.

Децата се подготвуваат за отпуштање од Домот по поднесениот Предлог на службеното лице од секторот за ресоцијализација до стручниот тим.

Доколку на детето му е изречена санкција затвор за деца, Стручниот тим изготвува заклучен извештај за извршената превоспитна програма со оценка за остварениот степен на ресоцијализација на детето и истиот се внесува во личниот лист на детето кој потоа се доставува до установата каде се упатува на извршување на казната затвор.

Член 80

Пред отпуштањето детето го прегледува здравствен работник и писмено ја констатира неговата здравствена состојба.

Ако детето кое се отпушта од Домот е потешко болно и не е способно за патување, се сместува во соодветна здравствена установа заради лечење, а за тоа се известува родителот или старателот, ЦСР и судијата за деца.

Ако детето нема средства да ги плати трошоците за лекување, за првиот месец истите ќе ги сноси Домот, а за понатамошното лекување се постапува според општите одредби.

Член 81

Последниот ден пред отпуштањето од домот, детето е должно да се раздолжи со опремата со која било задолжено, а доколку тоа не го направи или постои оштетување на опремата, таа ќе се надомести од заштедата што ја има детето.

На денот на отпуштањето на детето му се предаваат: личните документи, неговите лични предмети, како и парите коишто детето ги заштедило со работата во домот.

1. Отпуштање по основ на реализираност на зацртаната индивидуална програма за третман со детето

Член 82

Предлогот за укинување на воспитната мерка се подготвува откако службеното лице од секторот за ресоцијализација кое работело со детето и стручниот тим ќе констатираат дека е реализирана зацртаната индивидуална програма за третман на детето.

Конечната одлука по поднесениот предлог за укинување на воспитната мерка ја донесува директорот на домот по претходно мислење на стручниот тим.

2. Отпуштање по предлог за нецелисходност од понатамошно реализирање на воспитната мерка

Член 83

Кога во текот на реализирањето на воспитната мерка со детето, директорот на домот утврди дека се исцрпени сите резерви на воспитни мерки, методи и влијанија од страна на стручните лица на домот и притоа не се вродува со плод, а детето и понатаму деструктивно влијае врз другите децата и домот во целост, ќе му се наложи на стручниот тим на домот да изготви предлог за запирање од извршување на воспитната мерка по основ на нецелисходност од понатамошна реализација на мерката.

3. Отпуштање по навршена возраст од 23 години

Член 84

Детето се отпушта од издржување на воспитната мерка со навршување на возраст од 23 години, по сила на закон, без разлика дали зацртаната индивидуална програма со него е реализирана или не, со предлог на стручниот тим на домот и по добивањето на правосилно решение од судијата за деца.

4. Отпуштање врз основа на мислење на лекар

Член 85

Детето се отпушта од издржување на воспитната мерка кога постојат одредени здравствени состојби кои не можат да се третираат во Домот и се причина за прекин на мерката. Таквите здравствени состојби се утврдуваат со специјалистички прегледи по што лекарот од здравствениот дом кој соработува со ВП Домот дава мислење до директорот на домот за отпуштање на детето. Мислењето на лекарот се приложува до судијата за деца, во предлогот за укинување на воспитната мерка и по добивањето на правосилно решение од судијата за деца, детето се отпушта од Домот.

5. Отпуштање по изминување на 5 години од започнувањето на извршувањето на воспитната мерка на детето.

Член 86

Детето се отпушта од издржување на воспитната мерка по изминување на 5 години од започнувањето на извршувањето на воспитната мерка по сила на закон, без разлика дали зацртаната индивидуална програма со него е реализирана, со предлог на стручниот тим и по добивањето на правосилно решение од судијата за деца.

XIII. ПОМОШ НА ДЕЦАТА ПО ОТПУШТАЊЕ ОД ДОМОТ

Член 87

На почетокот на постапката за отпуштање на детето на кое му е потребна помош по излегувањето надвор од домот, домот го известува надлежниот Центар за социјални работи за видот на помошта што му е потребна заради негово успешно вклучување во постпеналниот живот.

Член 88

Ако детето нема своја облека или обувки ниту пак средства да ги набави, домот му доделува таква облека без надоместок.

Член 89

По отпуштањето од домот, детето може да се обрати и до судијата за деца кој соработува со надлежниот Центар за социјални работи, заради давање на помош и поддршка.

Член 90

Со влегување во сила на овој Куќен ред престанува да важи Куќниот ред 08-172/1 од 15.09.2016

Член 91

Куќниот ред влегува во сила со денот на донесување.

Број 08-629/1

18.10.2021

ДИРЕКТОР НА ВП ДОМ ТЕТОВО

Даниел Антоски, с.р.

**ДИРЕКТОР НА УПРАВАТА ЗА
ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ**

Марјан Спасовски, с.р.

У П А Т С Т В О
ЗА КЛАСИФИКАЦИЈА, ПРОГРЕСИРАЊЕ
И РЕГРЕСИРАЊЕ ВО ВОСПИТНО-
ПОПРАВЕН ДОМ ТЕТОВО

Врз основа на член 31 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.99/19 и 220/19) и согласно насоките од Генералниот коментар бр. 24 (2019) на правата на децата во системот за правда за деца, Директорот на Воспитно-поправниот Дом Тетово донесува

УПАТСТВО ЗА КЛАСИФИКАЦИЈА, ПРОГРЕСИРАЊЕ И РЕГРЕСИРАЊЕ ВО ВОСПИТНО-ПОПРАВЕН ДОМ ТЕТОВО

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со ова упатство се определуваат условите за класификација, прогресирање и регресирање, преку развивање на пожелно однесување кај децата на кои им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом (во натамошниот текст: децата) за време на нивниот престој во воспитно-поправниот дом (во натамошниот текст: Домот).

Пожелното однесување и новите знаења со кои се стекнуваат за време на престојот имаат за цел да им овозможат на децата образование, воспитување и превоспитување, социјализација, помош и грижа, како и правилен развој на личноста на детето.

Класификацијата, прогресирањето и регресирањето овозможува создавање услови за поуспешна реинтеграција и враќање на децата во нивните семејства и во животната средина по напуштање на Домот.

II. КЛАСИФИКАЦИЈА

Член 2

Децата се распоредуваат во воспитни групи (во натамошниот текст: класификација) според возраста, лични особини и други карактеристики, степенот на ризик, степен на потреби од превоспитен третман и степен на прилагодливост кои влијаат врз примена на индивидуално прилагодени стимулативни методи за работа со детето во групата.

Со класификацијата се преземаат мерки за одржување на редот и дисциплината со цел спречување или оневозможување меѓусебни негативни влијанија.

Член 3

Согласно со општите начела за извршување на воспитната мерка Упатување во воспитно поправен дом и положбата на детето определена со судската одлука, како и од целите и критериумите на класификацијата, стручниот тим на установата и директорот ја утврдуваат:

- класификацијата,
- сместувањето согласно Куќниот ред на Домот,
- програмата за третман и
- работно вклучување, остручување и ангажирање по работни групи на детето.

Член 4

Децата се класифицираат во една од следниве три групи:

1. **Отворена група** – се наоѓа во отвореното одделение на Домот се распоредуваат децата кај коишто е оценето дека спаѓаат во категоријата деца со низок ризик и од кои се очекува успешна реализација на индивидуалниот третман во насока на превоспитување, ресоцијализација и реинтеграција, без потребни мерки за засилено воспитно или превоспитно влијание;
2. **Група со засилено воспитно влијание (ГЗВВ)** - се наоѓа во полуотвореното одделение на Домот и во неа се распоредуваат деца со умерен ризик од кои се очекува успешна адаптација на условите во Домот и реализација на индивидуалниот третман во насока на превоспитување, ресоцијализација и реинтегрирање во средината, но само со примена на мерки и активности со засилено воспитно влијание.
3. **Група со засилено превоспитно влијание (ГЗПВ)** – се наоѓа во затвореното одделение на Домот и во неа се распоредуваат деца со висок ризик од кои се очекува поспора адаптација на условите во Домот и на кои им е неопходен интензивен индивидуален третман со засилено превоспитно влијание во насока на успешна ресоцијализација и реинтеграција на детето во средината. Во оваа група детето може да престојува најдолго три месеци.

Член 5

Во рамките на критериумите што се земаат предвид при класификација на децата спаѓаат:

- резултатите од алатката за проценка на ризик,
- проценка на степенот на образование,
- податоци од достапната документација;
- податоци од опсервацијата;
- податоци добиени од психолошкиот, педагошкиот, медицинскиот наод, наод и мислење од стручен тим и безбедносните карактеристики и потреби на детето;
- околноста дали детето само (или во придружба на родител) се јавило на издржување на мерката или е спроведено односно донесено од страна на службени лица;
- односот на детето спрема кривичното дело и изречената воспитна мерка;
- тежината на кривичното дело;
- дали на детето претходно му биле изречени други воспитни мерки;
- дали против детето се води кривична постапка;

- однесувањето на детето во други воспитни установи, доколку тоа претходно престојувало во такви установи;
- други околности и сознанија што стручниот тим ќе ги процени како важни за правилна класификација на детето во воспитна група.

Член 6

Секоја воспитна група има матичен воспитувач.

Воспитните групи можат да опфатат од пет до седум деца.

За секое дете се изработува Индивидуален план и Програма за индивидуална работа, а за секоја група се изработува Програма за групна работа согласно посебни обрасци.

Стручниот тим ја изработува Програмата за индивидуална работа за секое дете, а матичниот воспитувач ја реализира Програмата за индивидуална работа и изработува Индивидуален план за секое дете.

Член 7

Воспитувачот на воспитната група, а во исклучителни случаи член од стручниот тим, има улога на ментор на децата од својата воспитна група, во сите сфери на превоспитниот третман и во регулирање на нивните права и обврски дефинирани во Куќниот ред на Домот.

Работата на воспитувачите е континуирано следење на напредокот на детето и целокупно учество на воспитувачот во сите други активности регулирани со актот за систематизација на работните места во Домот.

Воспитувачите може меѓусебно да се координираат и да одржуваат воспитувачки колегиум на којшто ги изнесуваат своите мислења и предлози.

Воспитувачкиот колегиум се одржува по правило еднаш неделно.

III. ПРЕВОСПИТЕН ТРЕТМАН

Член 8

Превоспитниот третман во воспитната група се одвива низ пет превоспитни области:

1. Образование
2. Остручување
3. Личен развој
4. Конструктивно користење на слободното време
5. Поддршка за постпенален прифат.

Секоја превоспитна област содржи програмски активности со конкретни цели, задачи, теми, времетраење и очекувани резултати.

Член 9

Сите програмски активности се спроведуваат според Распоредот за дневни активности, при што е дефинирано во кое време кој воспитувач или инструктор или друго лице од Домот, со кои деца и во која просторија ја спроведува соодветната дневно - програмска активност.

Член 10

Во врска со образованието кое е во надлежност на надворешни лица (верифицирани наставници), и во врска со остручувањето за кое се задолжени инструкторите при одделението за третман и надворешно ангажирани инструктори, воспитувачите имаат менторска улога за децата од својата воспитна група, додека во останатите области тие директно ги спроведуваат програмските активности.

Член 11

Во областа на остручување на детето инструкторот ја спроведува програмата за остручување, којашто опфаќа теоретски и практичен дел, вклучително и интервентни поправки во Домот.

Член 12

Дневните програми во областа на личен развој се спроведуваат како групна работа.

Во зависност од достапност на соодветен кадар, поддршка од домашни и странски донатори и граѓанскиот сектор, како и од соодветната опременост на Домот, програмите може да бидат посветени на претприемништвото, ораторството, методи за разрешување конфликти, ИКТ образование, уметност и свирење определени инструменти, креативни работилници, програми со превентивна природа и други програми.

Член 13

Програмите за конструктивно користење на слободното време првенствено се однесуваат на спортско-програмски активности кои имаат конкретно време и место за спроведување и се организираат од страна на воспитувачите или однадвор ангажирани инструктори/тренери со цел задоволување на потребата на децата да бидат на свеж воздух, да се дружат и натпреваруваат на конструктивен начин со изразување на културни и хигиенски навики.

Член 14

Освен спортските активности, во времето за слободни активности се организираат и спроведуваат и други соодветни програмски содржини, по можност на отворено, во однос на ликовно изразување, колективни игри, читање книги, шах и други.

За учество на детето во некои од наведените активности се води соодветна евиденција.

Член 15

Воспитувачот ја планира работата со својата воспитна група со годишната програма, а изготвува месечни и неделни планови согласно посебни обрасци, коишто се дел од книгата за евиденција во која ја врши и евиденцијата на сработените задачи за секој ден посебно.

Воспитувачот ги пополнува сите обрасци од стручното досие на детето од својата група и врши електронско заведување во интегрираниот систем за управување со КПУ/ВПУ.

Воспитувачот посебно планира индивидуални разговори со децата од својата група, најмалку еднаш на две недели, односно по барање на детето и почесто, коишто ги евидентира и детално образложува, со што го заокружува процесот на менторство преку информирање, совети, мотивирање, корекции, анализа и понатамошно насочување на превоспитниот процес.

IV. ПРОГРЕСИРАЊЕ И РЕГРЕСИРАЊЕ

Член 16

Децата во текот на воспитната мерка, прогресираат во соодветните групи на Домот, по исполнување на следните услови:

- проценка на резултатите од реализација на индивидуалниот план за третман;
- почитување на одредбите од Куќниот ред на установата (без изречена дисциплинска мерка во последните 3 месеци)
- капацитетот на детето;
- листа на евидентирани проблеми;
- општиот впечаток на матичниот воспитувач.

Член 17

Во рамките на критериумите за прогресирање односно регресирање се земаат предвид следниве:

1. Однос кон себе
 - одржување на личната хигиена;
 - познавање на куќниот ред;
 - почитување на препораките на вработените;
 - унапредување на сопственото здравје;
 - одговорно трошење на одредена сума на пари;
 - работа на личните цели кои се дефинирани додека е во приемно одделение;
 - редовно доаѓање кај воспитувачот на индивидуален и групен третман;
 - посетување на домската амбуланта од здравствени причини;
 - манифестирање на стрпливост;

- креативно користење на слободното време;
- дружење со просоцијално ориентирани деца;
- прифаќање на одговорност;
- активно учество на часовите;
- подготвеност отворено да зборува за проблемите;
- покажување на заинтересираност за стручно оспособување во работилниците;
- покажување на самокритичност;
- конструктивно решавање на конфликти и
- покажување на заинтересираност за општествени случувања.

2. Однос кон другите

- коректен однос кон другите деца;
- коректен однос кон вработените;
- почитување на договореното време;
- пристојно однесување со членови на посета;
- почитување на културни, верски и етнички разлики;
- манифестирање на искреност;
- поздравување на персоналот (станување кога во просторијата влегува вработено лице, гледање во очи кога зборува, да не цвака мастика, рацете да ги држи покрај телото, а не во џеб)
- оставање на чиста просторија после напуштање на истата ;
- фрлање на ѓубрето во канта;
- пристојно однесување во павилјонот;
- пристоен говор;
- пристојно однесување во кругот;
- пристојно однесување во контактот со членовите на семејството (за време на телефонски разговор, за време на посета);
- конструктивно и активно учество за време на групните состаноци,
- пристојно однесување надвор од домот за време на излезите;
- покажување на разбирање за другите;
- манифестирање на самоиницијативност за време на групните состаноци;
- покажување на умереност (кога бара телефон, кога прашува кога ќе оди на отсуство и сл.)
- давање на поддршка и помош на помалку искусните деца во работилниците;
- јавување во ЦСР и судот за време на отсуството;
- поттикнување на другите деца за позитивно однесување и
- давање на личен пример на другите деца во совладувањето на задачите.

3. Однос кон програмата

- адекватен однос кон домскиот имот;
- станување навреме;
- местење на креветот;
- навремено доаѓање на оброк;
- адекватно однесување за време на оброк;
- адекватно однесување за време на спровод;
- адекватно однесување за време на претрес;
- извршување на редарство;
- навремено одење во работилница;
- примерно однесување на настава, работилница и на други активности;
- правилно користење на наставните средства;
- одржување на хигиена за време на наставата;
- редовно земање на пропишаната терапија;
- редовно запознавање на воспитувачот со евентуални симптоми кои ги има и консултирање за истите;
- одржување на хигиена во работилницата или на работното место;
- користење на заштитни средства во работилниците;
- правилно користење на погодности;
- редовно и квалитетно извршување на зададени задолженија и
- самоиницијативно извршување на зададените задолженија.

Член 18

Постапка за прогресирање

Децата можат да прогресираат во соодветна група од полиберален вид во Домот, по предлог и мислење на матичниот воспитувач кој работи со групата, во случај кога тој ќе оцени дека постојат основани причини за прогресирање заради поуспешна ресоцијализација.

Матичниот воспитувач на третманската група поднесува предлог за прогресирање на детето до стручниот тим на воспитувачкиот колегиум. Стручниот тим во својство на Комисија за прогресирање доставува мислење до директорот на Домот.

Директорот на Домот донесува решение за прогресирање на детето.

Член 19

Постапка за регресирање

Доколку детето со своето поведение и односот кон работата не ја оправда довербата за прогресирање во група од полиберален вид, сторил потешка дисциплинска повреда, односно ако во континуитет манифестира неприлагодено

поведение и не бележи превоспитни резултати, може да биде вратено во групата во која било пред прогресирањето, во којашто останува не повеќе од 3 месеци од регресирањето, а по исклучок, престојот може да биде продолжен за уште најмногу 3 месеци, што се преиспитува на секои 30 дена.

Матичниот воспитувач на третманската група поднесува предлог на разгледување за регресирањето на детето до стручниот тим. Стручниот тим во својство на Комисија за регресирање доставува мислење до директорот на Домот.

Директорот на установата донесува решение за регресирање на детето односно негово враќање во група со построг третман во Домот.

Против решението за регресирање детето нема право на жалба.

Член 20

Услови за престој во ГЗВВ

Децата од отворена група регресираат во ГЗВВ, а децата од ГЗПВ прогресираат во ГЗВВ воспитна група и за нив третманот има прогресивен тек.

Доколку детето за време на реализирање на третманот во отворена група покажало неприлагодливо однесување кое се манифестира преку повеќекратно повредување на Куќниот ред за кое биле изречени дисциплински мерки, тоа регресира во воспитната ГЗВВ. Во оваа група преку интензивен превоспитен третман и поголема контрола на неговото однесување и движење од страна на припадниците на затворска полиција се создаваат услови за продолжување на третманот во отворена група.

Децата од ГЗПВ кај кои се постигнати резултати и е постигнат одреден степен на прилагодливост, прогресираат во ГЗВВ со цел понатамошно поттикнување на позитивно однесување.

Член 21

Услови за престој во ГЗПВ

Во оваа група се распоредуваат децата кои за време на престојот во отворена група или ГЗВВ манифестирале неприлагодливо однесување изразено преку најразлични облици и за сите престојот во оваа група има регресивен тек. Во оваа група детето во останува не повеќе од 3 месеци од регресирањето, а по исклучок, престојот може да биде продолжен за уште најмногу 3 месеци, што се преиспитува на секои 30 дена.

Преку позасилени превоспитни методи се настојува да се поттикнат адаптивните механизми кај децата со што би се обезбедиле промени во комуникацијата со другите, ставот кон третманот и вработените.

Член 22

Начинот на функционирање и работа со децата во отворена група, ГЗВВ и ГЗПВ ќе бидат регулирани со посебни Интерни упатства за работа.

Член 23

За сите прашања што не се опфатени со ова упатство, соодветно се применуваат одредбите од Законот за извршување на санкциите и Куќниот ред на Домот.

Член 24

Ова Упатство влегува во сила со денот на донесувањето.

Број 08-653/1
03.11.2021 година
Тетово

Директор,
Даниел Антоски, с.р.

**УПАТСТВО
ЗА КОРИСТЕЊЕ ПОГОДНОСТИ И
ПРИВИЛЕГИИ**

Врз основа на член 31 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.99/19 и 220/19) и согласно насоките од Генералниот коментар бр. 24 (2019) на правата на децата во системот за правда за деца, Директорот на Воспитно-поправниот Дом Тетово донесува

УПАТСТВО ЗА КОРИСТЕЊЕ ПОГОДНОСТИ И ПРИВИЛЕГИИ

Член 1

Со ова Упатство поблиску се уредуваат видовите, целите и условите за доделување погодности, односно користење на привилегии.

Член 2

Децата на кои им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом (во натамошниот текст: децата), се запознаваат со можностите за доделување погодности и користење привилегии со цел нивно мотивирање за придржување кон Куќниот ред на воспитно-поправниот дом (во натамошниот текст: Домот), одржување на редот и дисциплината и исполнување на мерките, активностите и обврските од индивидуалниот план и програма за третман.

Целта на погодностите и привилегиите е да мотивираат континуирано придржување кон превоспитниот третман и да ги ублажат последиците што може да ги има престојот во Домот, а заради остварување успешна ресоцијализација, превоспитување и правилен развој на детето.

Погодностите се насочени кон:

- развивање чувство на одговорност, самодисциплина, самоверба
- активно учество во програмата за третман,
- позитивни резултати во спроведување на превоспитниот третман.

Член 3

На децата во Домот им следуваат три вида погодности:

- излез во град,
- отсуство и
- одмор.

Член 4

Излез во град како погодност се одобрува во неработни денови и празници, а по исклучок и во работни денови.

Излез во град на децата им се одобрува еднаш до два пати во текот на месецот во зависност од поведението на детето.

Новопримените деца немаат право на излез во град додека се наоѓаат во Приемното одделение.

По распоредувањето во воспитна група од отворен вид, првите три месеци излезот во град децата го користат исклучиво со посета на членови на потесното семејство, а ако детето нема членови на потесно семејство може да се дозволи посета на член на поширокото семејство или друго возрасно лице.

Децата кои прогресирале во воспитна група од отворен вид прв излез во град може да користат после еден месец од доаѓањето во групата. Првиот излез во град може да го користат само со посета на членови на нивното потесно семејство, а ако детето нема членови на потесно семејство може да се дозволи посета на член на поширокото семејство или друго возрасно лице.

Член 5

Излезот во град од установата трае најдолго до 7 часа.

Член 6

Излезот во град од установата може да му се ограничи доколку:

- неоправдано задоцнило повеќе од еден час при претходниот излез во град;
- непримерно се однесувал при излезот во град;
- во претходниот период од три месеци користел алкохол, дрога или друга недозволена супстанца, извршил бегство или самоволно оддалечување од Домот.

Член 7

Отсуство до 15 дена, односно до 30 дена, детето може да користи после 4 месеци непрекинат престој во Домот.

Детето кое користело одмор, може да го користи наредното отсуство после најмалку 2 месеци од враќањето од одморот.

Детето може да користи отсуство ако во последните 2 месеци нема изречено дисциплински мерки.

Доколку детето користело отсуство, следното отсуство ќе го користи после 2 месеци од враќањето од претходното отсуство.

Член 8

Доколку спрема детето има изречено дисциплинска мерка, отсуството ќе го користи 3 месеци по изрекувањето на дисциплинската мерка.

Ако детето извршило самоволно оддалечување од Домот, отсуство може да користи најмалку 4 месеци по враќањето од тоа оддалечување.

Ако за време на самоволното оддалечување детето има извршило и кривично дело, отсуството може да го користи најмалку 6 месеци по враќањето од тоа оддалечување.

Ако детето извршило бегство од Домот, отсуството може да го користи после најмалку 8 месеци по враќањето од тоа бегство.

Член 9

Дете кое посетува настава односно веќе го има оформено основното или средното образование, има право на отсуство во траење од 30 дена во годината, со тоа што отсуството во текот на месецот не може да биде подолго од три дена.

Отсуството по правило се дава за време на училишниот распуст и за време на празници и викенди, а може да се организира и заедничко летување надвор од Домот.

Времето поминато на отсуство или на заедничко летување се засметува во времето поминато во Домот.

Решение за користење на отсуството донесува директорот на Домот, по предлог на службено лице од секторот за ресоцијализација.

Член 10

Дете кое не посетува настава за основно и средно образование, а на практична обука поминало непрекинато шест месеци, вклучувајќи го тука и времето поминато на лекување поради повреда на работа или професионално заболување, има право на одмор од најмалку 20 дена во годината.

Годишниот одмор детето ќе го користи после 11 месеци непрекинат престој во Домот и после најмалку еден месец од било кое претходно отсуство.

Одморот може да се користи во два дела: како зимски одмор и како летен одмор.

Решение за користење на одморот донесува директорот на Домот, по предлог на службено лице од секторот за ресоцијализација.

Член 11

Во зависност од манифестираното однесување, на детето може да му се дозволи користење на една или повеќе од следниве привилегии:

- по исклучок, користење на излез во град со придружба
- дозвола да потроши повеќе парични средства од депозитот;
- можност за самостоен избор на термин за отсуство;
- самостоен излез во град;
- можност за вклучување во организирани активности вон Домот (екскурзии, прошетки, одење на кино, театар итн.).

Решение за користење на привилегиите донесува директорот на Домот, по предлог на службено лице од секторот за ресоцијализација.

Член 12

Матичниот воспитувач поднесува предлог за доделување на погодностите.

Предлогот се доставува до Комисија за погодности, која ја сочинуваат три члена, при што претседател на комисијата е раководителот на секторот за ресоцијализација и двајца членови од стручниот тим.

Комисијата за погодности во однос на поднесениот предлог дава мислење, дали се согласува или не со дадениот предлог од матичниот воспитувач.

Директорот на Домот донесува Решение за користење на погодност.

Член 13

Во случај на злоупотреба на доделена погодност применува Упатството за дисциплинска одговорност.

Член 14

Ова Упатство влегува во сила со денот на донесувањето.

Број 08-654/1

03.11.2021

Тетово

**Директор,
Даниел Антоски, с.р.**

**УПАТСТВО
ЗА ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ**

Врз основа на член 31 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.99/19 и 220/19) и согласно насоките од Генералниот коментар бр. 24 (2019) на правата на децата во системот за правда за деца, Директорот на Воспитно-поправниот Дом Тетово донесува

УПАТСТВО ЗА ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ

Член 1

Ова упатство се применува во случај на потешки и полесни повреди на редот и дисциплината пропишани со ова упатство, од страна на децата на кои им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом (во натамошниот текст: децата).

За сторена дисциплинска повреда детето сноси соодветна дисциплинска одговорност, но притоа се постапува со почитување на достоинството на детето и неговите основни права.

Член 2

При приемот во воспитно-поправниот дом (во натамошниот текст: Домот) секое дете се запознава со содржината на ова Упатство на јазик што детето го разбира.

Управата на Домот е должна да му обезбеди копија од ова Упатство на барање на детето, на јазик што детето го разбира.

Член 3

Цел на дисциплинската одговорност на децата во Домот е заштита на самите деца и нивниот најдобар интерес, притоа осигурувајќи дека мерките кои ќе се применат ќе придонесат кон правилен развој, нивна социјализација, воспитување и превоспитување, заштита и обезбедување на редот и безбедноста, спречување на ескалација на настаните, можности за самоповредување и нанесување штета на инвентарот во Домот или на другите деца.

Дисциплинските мерки треба да бидат нужни и сразмерни на сторената дисциплинска повреда со нагласена употреба на позитивни и едукативни форми и со почитување на најдобриот интерес на детето.

Член 4

Дисциплинската одговорност се утврдува веднаш по сознанието за сторената дисциплинска повреда.

Член 5

Потешки дисциплински повреди се:

1. Поттикнување, организирање и учество во нереди и бунт;

2. бегство или обид за бегство односно самоволно оддалечување на детето;
3. неисполнување на наредба на службено лице со што би се предизвикале поголеми нарушувања во работењето на домот;
4. сексуално вознемирување на друго лице во Домот или на друго дете
5. физички напад на службено лице;
6. физички напад на друго дете;
7. давање поткуп;
8. внесување или изработка на предмети што можат да се користат за напад, бегство или за вршење на кривично дело;
9. злоупотреба на дадените погодности;
10. внесување или изработка на алкохолни пијалоци и наркотични средства, нивно користење или растурање;
11. намерна повреда на прописите за заштита при работа, заштита од пожар, заштита од експлозија или други природни несреќи;
12. предизвикување на поголема материјална штета предизвикана намерно или од крајно невнимание;
13. занимање со препродавање;
14. позајмување на пари и меѓусебно задолжување за лихварска камата;
15. присилување, вршење на психички и физички облик на притисок на други деца и поттикнување кон тоа;
16. одбивање на тестирање на опојни или психотропни супстанции и заразни болести и преглед кој е важен за неговата здравствена состојба;
17. оштетување на инвентар и средства во сопственост на домот;
18. други повреди во кои постојат елементи на кривично дело и
19. повторување на полесни повреди.

Член 6

Како полесни дисциплински повреди се сметаат:

1. учество во тепачка;
2. играње комар;
3. чување недозволени предмети;
4. оддалечување од одделението без одобрение;

5. тетовирање;
6. изработка на предмети чие држење не е дозволено во ВПУ;
7. изнесување алат и други предмети од работното место;
8. напуштање на работното место и одење во други простории и одделенија за време на работа без одобрение на службено лице од секторот за ресоцијализација;
9. позајмување на пари и меѓусебно задолжување;
10. пушење во просториите каде што тоа не е дозволено;
11. движење покрај оградниот ѕид;
12. користење електрични апарати и грејни тела во просториите во коишто престојува, без одобрение од службено лице;
13. после дадениот знак за спиење движење по спалните, ходниците и во други простории;
14. подготвување и греење храна во просториите во коишто престојува;
15. движење надвор од кругот на отвореното одделение;
16. поседување пари во домашна или странска валута, златни предмети и предмети од поголема вредност;
17. одземање на туѓи предмети.

Недозволените предмети, пари, странска валута и се друго што е недозволено во овој член се одзема привремено или трајно, за што се прави записник и се донесува решение од страна на директорот на домот.

Член 7

За сторена дисциплинска повреда на детето може да му се изрече некоја од следниве дисциплински мерки:

- 1) опомена;
- 2) јавна опомена;
- 3) ограничување на доделување на погодности до три месеци;
- 4) упатување во посебни соби за деца.

Дисциплинските мерки ги изрекува директорот на домот или лице кое го заменува со посебно овластување од директорот.

Дисциплинската постапка се спроведува и мерките се изрекуваат согласно одредбите од Законот за извршување на санкциите, Куќниот ред на Домот и ова Упатство.

Член 8

Опомена може да бидат изречена само за полесни прекршувања на редот и дисциплината во согласност со Куќниот ред на Домот.

Опомената се изрекува кога поради природата на сторената дисциплинска повреда ќе се оцени дека е доволно детето само да се опомене.

Член 9

Јавна опомена се изрекува како самостојна дисциплинска мерка и може да биде изречена само за полесни прекршувања на редот и дисциплината во согласност со Куќниот ред на Домот.

Јавната опомена се изрекува кога ќе се оцени дека со опомената не може да се постигне целта, при што јавната опомена се споделува со децата што се во иста воспитна група каде што е распоредено детето кому му била изречена јавната опомена.

Член 10

Ограничување на доделување погодности, по правило, се изрекува спрема дете кое ги злоупотребило дадените погодности согласно упатството за користење погодности и привилегии или за други сторени потешки повреди кои предизвикале сериозни нарушувања на редот и дисциплината во домот и Куќниот ред на установата, врз основа на мислење и проценка на матичниот воспитувач.

Ограничувањето на погодностите може да трае најмногу три месеци и започнува да тече од моментот кога е утврдена злоупотребата на погодностите.

Член 11

Дисциплинската мерка издвојување во посебни соби за деца, може да биде изречена само за потешки повреди кои предизвикале сериозни нарушувања на редот и дисциплината во домот.

Издвојување во посебна соба се врши согласно Упатство за издвојување во посебни соби за деца.

Член 12

Предлог за изрекување дисциплинска мерка дава матичниот воспитувач на воспитната група, а ако детето стори потешка дисциплинска повреда додека престојува во Приемно одделение, предлогот го дава член на стручен тим

Решение за дисциплинска мерка донесува Директорот на Домот по претходна оценка на примениот предлог.

Член 13

Предлогот за поведување дисциплинска постапка содржи:

- 1) Орган до кого се поднесува
- 2) Основни податоци за детето

- 3) Фактички опис на дејствијата што ја чинат дисциплинската повреда
- 4) Правен основ на дисциплинската повреда
- 5) Предлог на докази
- 6) Датум на поднесување
- 7) Потпис на подносителот на предлогот.

Во прилог на предлогот се приложува и потврда за привремено одземени предмети.

Член 14

Директорот на домот со решение формира Дисциплинска комисија, составена од претседател и двајца членови, кои имаат свои заменици од соодветните сектори.

Претседател на Дисциплинска комисија е раководно лице од секторот за ресоцијализација, а членови на дисциплинската комисија се претставник од одделението за третман и претставник од затворската полиција.

Член 15

Дисциплинската комисија на записник констатира дека го отфрла предлогот за поведување дисциплинска постапка, ако утврди дека:

- 1) во опишаните дејствија не е содржана дисциплинска повреда
- 2) нема доволно докази во прилог на предлогот за поведување дисциплинска постапка
- 3) постојат околности што ја исклучуваат дисциплинската одговорност
- 4) настапила застареност за поведување дисциплинска постапка.

Член 16

Решение за ослободување од дисциплинска одговорност се донесува кога:

- 1) Дејствието не е дисциплинска повреда
- 2) Постојат околности што ја исклучуваат дисциплинската одговорност
- 3) Не се докажало дека детето за кое е поднесен предлог за поведување дисциплинска постапка ја сторило таа повреда.

Решението од ставот 1 на овој член се изработува во писмена форма и содржи: увод, диспозитив, образложение, број, датум и потпис на директорот на установата.

Против решението од ставот 1 на овој член не може да се поднесе жалба.

Решението се доставува најдоцна во рок од три дена до архивата на Домот, детето и матичниот воспитувач.

Член 17

Решението за изрекување дисциплинска мерка го донесува Директорот на установата.

Решението се донесува во рок од 24 часа од приемот на предлогот за изрекување дисциплинска мерка.

Решението се изработува во писмена форма и содржи: увод, диспозитив, образложение, број, датум и потпис на директорот на установата

Решение за изрекување дисциплинска мерка во диспозитивот содржи:

- 1) Податоци за детето
- 2) Опис на дејствијата што ја чинат дисциплинската повреда
- 3) Правен основ на дисциплинската повреда
- 4) Одлука за изрекување на дисциплинска казна
- 5) Одлука за засметување на издвојувањето на детето пред изрекување дисциплинска мерка за изолирање во посебна соба

Против решението од ставот 1 на овој член не може да се поднесе жалба.

Решението се доставува најдоцна во рок од три дена до архивата на Домот, детето и матичниот воспитувач.

Член 18

Изречените дисциплински мерки се регистрираат во посебен Деловодник за изречени дисциплински мерки.

Решенијата за дисциплинската мерка се дел од персоналното досие на детето.

Член 19

Секое дете има право да поднесе барање за информации за правна помош или поплака во врска со неговата дисциплинска мерка и/или издвојување во правната служба на Домот.

На децата им е обезбеден лесен пристап до механизмите за барање и поплаки.

Член 20

За сите прашања што не се опфатени со ова Упатство, соодветно се применуваат одредбите од Законот за извршување на санкциите и Куќниот ред на Домот, на начин со којшто се води сметка за најдобриот интерес на детето.

Член 21

Ова Упатство влегува во сила со денот на донесувањето.

Број 08-651/1

03.11.2021

Тетово

**Директор,
Даниел Антоски, с.р.**

**УПАТСТВО
ЗА ИЗДВОЈУВАЊЕ ВО ПОСЕБНА СОБА
ЗА ДЕЦА**

Врз основа на членот 366 став 4 од Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр.99/19 и 220/19), Директорот на Воспитно-поправниот Дом Тетово донесува

УПАТСТВО ЗА ИЗДВОЈУВАЊЕ ВО ПОСЕБНА СОБА ЗА ДЕЦА

Член 1

Ова упатство се применува во случај на потешки повреди на редот и дисциплината пропишани со Законот за извршување на санкциите.

Член 2

Издвојување во посебна соба за деца на кои им е изречена воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом (во натамошниот текст: децата) може да биде во траење од пет до седум дена, во којшто период се засметува привременото сместување на детето во посебна соба согласно чл. 3 од ова Упатство.

Во тој период стручниот тим презема посебни корективни активности со децата.

Член 3

Во случај на повреди на редот и дисциплината во воспитно-поправниот дом (во натамошниот текст: Домот), во попладневните часови или во неработни денови, кога нема можност во текот на истиот ден целосно да се спроведе постапката за сместување на детето во посебна соба, а ќе се оцени дека постои ризик детето што сторило дисциплинска повреда да се даде во бегство или самоволно да се оддалечи од Домот, постои ризик од самоповредување или нова повреда на редот и дисциплината, службата за обезбедување во Домот привремено го сместува детето во посебната соба како облик на засилени мерки за контрола и обезбедување на детето, до завршување на постапката за сместување на детето во посебна соба за деца.

Привременото сместување на детето во посебна соба се евидентира во посебен образец.

Член 4

Посебната соба за издвојување на деца треба да има инвентар кој ќе оневозможи самоповредување на детето во смисла на фиксиран и заоблен мебел (кревет, постелнина, маса, столче, ормарче, санитарен јазол со цел одржување лична хигиена, чиста вода за пиење, дневна светлина, а во зима и греење, заштитени прозорски стакла, а може да се претворат и во т.н. тапацирана соба, односно соба која е обложена со посебен тапацир кој ќе оневозможи самоповредување на детето.

Пред издвојување на детето се врши претрес со цел да се спречи внесување предмети со кои може да се самоповреди или на било кој начин може да предизвика опасност. За одземените предмети се составува записник во два примерока, еден му се дава на детето, другиот се става во неговото персонално досие. По излегување од

посебната соба, на детето му се враќаат одземените предмети, освен ако биле најдени недозволени предмети.

Додека е издвоено во посебна соба, детето не смее да биде лишено од своите основни права како што се посетите и разговорите со законски застапник, правото на допишување, телефонирање, посети, примање на пратки, семеен контакт, храна, вода, облека, образование, прошетка на свеж воздух или значаен дневен контакт со другите лица.

Член 5

Издвојувањето во посебна соба за деца, може да се одложи доколку има основ да се очекува дека и без тоа упатување, ќе биде постигната целта на издвојувањето.

Решение за одложувањето донесува Директорот на Домот на предлог на воспитувачкиот колегиум или лекар.

Член 6

Во Домот треба да постојат најмалку три определени посебни соби за деца.

Во секоја соба се сместува само по едно дете, а исклучително најмногу по две, при што треба да се даде објаснување зошто е во најдобар интерес на детето да ја споделува посебната соба со друго дете.

Во случај кога детето ќе стори дисциплинска повреда во периодот додека е одложено издвојувањето во посебна соба, за двете дисциплински повреди се определува единствено траење на издвојување во посебна соба.

Член 7

За децата издвоени во посебна соба се изработува посебна програма за засилен третман, којашто ја изготвува стручниот тим во соработка со воспитувачкиот колегиум.

Член 8

За цело време додека е во посебната соба, лекар секојдневно го посетува детето и му се дава редовна терапија, ако е определена таква терапија.

Член 9

За цело време на престојот на детето во посебна соба, затворски полицаец е цело време достапен за поддршка или интервенција на членовите на стручниот тим.

Член 10

Ова Упатство влегува во сила со денот на донесувањето.

Број 08-652/1

03.11.2021 година

Тетово

**Директор,
Даниел Антоски, с.р.**

REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
DREJTORIA PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE
INSTITUCIONI EDUKATIVO-KORREKTUES TETOVË

UDHËZUES PËR PËRGJEGJËSI DISIPLINORE

Për fëmijë që kryejnë masën edukative
-dërgim në institucionin edukativo-korrektues
në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Në bazë të nenit 31 të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut", nr. 99/19 dhe 220/19) dhe në përputhje me udhëzimet e Komentit të Përgjithshëm nr. 24 (2019) për të drejtat e fëmijëve në sistemin e drejtësisë për fëmijë, Drejtori i Institucionit Edukativo-Korrektues Tetovë miraton

UDHËZUESIN PËR PËRGJEGJËSI DISIPLINORE

Neni 1

Ky udhëzues zbatohet në rast të shkeljeve më të rënda dhe më të lehta të rendit dhe disiplinës së përcaktuar me këtë udhëzues, nga fëmijët, të cilëve u është shqiptuar masa edukative, dërgim në institucionin edukativo-korrektues (në tekstin e mëtejme: fëmijët).

Për një shkelje disiplinore të kryer, fëmija mban përgjegjësinë e duhur disiplinore, por trajtohet me respekt për dinjitetin e fëmijës dhe të drejtat e tij themelore.

Neni 2

Me pranimin në institucionin edukativo-korrektues (në tekstin e mëtejme: Institucion) çdo fëmijë njihet me përmbajtjen e këtij Udhëzuesi në gjuhën që fëmija e kupton.

Administrata e Institucionit është e detyruar të sigurojë një kopje të këtij Udhëzuesi me kërkesë të fëmijës, në një gjuhë që fëmija e kupton.

Neni 3

Qëllimi i përgjegjësisë disiplinore të fëmijëve në Institucion është mbrojtja e vetë fëmijëve dhe interesit të tyre më të mirë, duke siguruar që masat, të cilat do të zbatohen, do të kontribuojnë në zhvillimin e duhur, në socializimin, edukimin dhe riedukimin e tyre, në mbrojtjen dhe sigurimin e rendit dhe sigurisë, në parandalimin e përshkallëzimit të ngjarjeve, në mundësitë për vetëdëmtim dhe dëmtim të inventarit në institucion apo të fëmijëve të tjerë.

Masat disiplinore duhet të jenë të nevojshme dhe proporcionale me shkeljen e kryer disiplinore, me theks në përdorimin e formave pozitive dhe edukative dhe respektimin e interesave më të mira të fëmijës.

Neni 4

Përgjegjësia disiplinore përcaktohet menjëherë pasi mësohet për shkeljen disiplinore të kryer.

Neni 5

Shkeljet më të rënda disiplinore janë:

1. nxitja, organizimi dhe pjesëmarrja në demonstrata dhe trazira;
2. arratisje ose tentativë për arratisje, gjegjësisht largim vullnetar i fëmijës;
3. mos përmbushja e urdhrat të një zyrtari që do të shkaktonte ndërprerje më të mëdha në funksionimin e institucionit;
4. ngacmimi seksual i një personi tjetër në institucion ose i një fëmije tjetër;
5. sulmi fizik ndaj një zyrtari;
6. sulmi fizik ndaj një fëmije tjetër;
7. dhënie ryshfeti;
8. futja ose krijimi i sendeve që mund të përdoren për sulm, arratisje ose për kryerjen e një krimi;
9. keqpërdorimi i lehtësimeve të dhëna;
10. futja ose prodhimi i pijeve alkoolike dhe lëndëve narkotike, përdorimi ose shpërndarja e tyre;

11. shkelja e qëllimshme e rregulloreve për mbrojtjen në punë, mbrojtjen nga zjarri, mbrojtjen nga shpërthimi ose fatkeqësi të tjera natyrore;
12. shkaktimi i dëmit material më të madh të shkaktuar me dashje ose nga pakujdesia;
13. marrja me ri-shitje;
14. huazimi i parave dhe huamarrja reciproke për kamatë;
15. detyrimi, ushtrimi i formave psikologjike dhe fizike të presionit ndaj fëmijëve të tjerë dhe inkurajimi i tyre;
16. refuzimi i testimit për substanca dehëse ose psikotrope dhe sëmundje infektive dhe ekzaminim, që është i rëndësishëm për gjendjen e tij shëndetësore;
17. dëmtimi i inventarit dhe aseteve në pronësi të institucionit
18. shkelje të tjera në të cilat ka elemente të krimit dhe
19. përsëritje e lëndimeve të lehta.

Neni 6

Cilat shkelje disiplinore konsiderohen më të lehta:

1. pjesëmarrja në zënkë,
2. luajtje bixhoz,
3. ruajtja e sendeve të paligjshme,
4. largimi nga pavioni pa miratim,
5. bërje tatuazh
6. punimi i sendeve, mbajtja e të cilëve nuk lejohet në IEK,
7. marrja e mjeteve dhe sendeve të tjera nga vendi i punës,
8. largimi nga vendi i punës dhe shkuarja në ambiente dhe pavione të tjera gjatë punës pa miratimin e zyrtarit nga sektori i risocializimit,
9. huamarrja e parave dhe huazim i ndërsjellë,
10. pirja e duhanit në hapësirat ku kjo nuk lejohet,
11. lëvizja përgjatë murit të gardhit,
12. përdorimi i pajisjeve elektrike dhe ngrohësve në ambientet ku qëndron, pa miratimin e një zyrtari,
13. pas shenjës së dhënë për gjumë, lëvizje në dhoma, korridore dhe hapësira të tjera,
14. përgatitja dhe ngrohja e ushqimit në ambientet ku ai qëndron,
15. lëvizja jashtë rrethit të pavionit të hapur,
16. posedim i parave në valutë vendase ose të huaja, sende ari dhe sende me vlerë të madhe.
17. konfiskimi i sendeve të tjera.

Sendet e palejueshme, paratë, devizat dhe çdo gjë tjetër që nuk lejohen në këtë nen, konfiskohen përkohësisht ose përgjithmonë, për të cilat bëhet kallëzim dhe merret vendim nga drejtori i institucionit.

Neni 7

Për një shkelje disiplinore të kryer nga fëmija mund të shqiptohet një nga masat e mëposhtme disiplinore:

- 1) vërejtje;
- 2) vërejtje publik;
- 3) kufizimi i dhënies së përfitimeve deri në tre muaj;
- 4) dërgim në dhoma të veçanta për fëmijë

Masat disiplinore shqiptohen nga drejtori i institucionit ose personi që e zëvendëson me autorizim të posaçëm nga drejtori.

Procedura disiplinore zbatohen dhe masat shqiptohen në pajtim me dispozitat e Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve, Rregulloren e Institucionit dhe të këtij Udhëzuesi.

Neni 8

Vërejtja mund të jepet vetëm për shkelje të vogla të rendit dhe disiplinës në përputhje me Rregulloren e Institucionit.

Vërejtja jepet kur për shkak të natyrës së shkeljes disiplinore të kryer, vlerësohet se është e mjaftueshme që fëmija të qortohet.

Neni 9

Vërejtja publike jepet si masë e pavarur disiplinore dhe mund të shqiptohet vetëm për shkelje të lehta të rendit dhe disiplinës në përputhje me Rregulloren e institucionit.

Vërejtja publike shqiptohet kur vlerësohet se vërejtja nuk mund ta arrijë qëllimin, dhe me këtë rast vërejtja publike ndahet me fëmijët që janë në të njëjtin grup edukativ ku është caktuar fëmija, të cilit i është shqiptuar vërejtja publike.

Neni 10

Kufizimi i dhënies së përfitimeve, si rregull, jepet për një fëmijë që ka abuzuar me përfitimet e dhëna në përputhje me udhëzuesin për përdorimin e përfitimeve dhe privilegjeve, ose për lëndime të tjera të rënda që kanë shkaktuar çrregullime të rënda të rendit dhe disiplinës në institucion dhe rregulloren e institucionit, bazuar në mendimin dhe vlerësimin e edukatorit të institucionit.

Kufizimi i përfitimeve mund të zgjasë deri në tre muaj dhe fillon nga momenti i konstatimit të abuzimit me përfitimet.

Neni 11

Masa disiplinore e ndarjes në dhoma të posaçme për fëmijë, mund të shqiptohet vetëm për dëmtime të rënda që kanë shkaktuar prishje të rënda të rendit dhe disiplinës në institucion.

Ndarja në dhomë të veçantë bëhet në përputhje me Udhëzuesin për ndarje në dhoma të veçanta për fëmijë.

Neni 12

Propozim për shqiptimin e masës disiplinore jep edukatori i institucionit të grupit edukativ dhe nëse fëmija bën shkelje më të rëndë disiplinore gjatë qëndrimit në pavionin e pranimit, propozimin e jep një anëtar i ekipit profesional.

Vendimi për masë disiplinore merret nga Drejtori i Institucionit pas vlerësimit paraprak të propozimit të marrë.

Neni 13

Propozimi për fillimin e procedurës disiplinore përmban:

- 1) Organ në të cilin është dorëzuar
- 2) Të dhëna bazë për fëmijën
- 3) Përshkrim faktik të veprimeve që përbëjnë shkeljen disiplinore
- 4) Bazë ligjore të shkeljes disiplinore
- 5) Propozim të provave
- 6) Datë të dorëzimit

7) Nënshkrim të parashtruesit të propozimit.

Propozimit i bashkëngjitet vërtetim për sendet e sekuestruara përkohësisht.

Neni 14

Drejtori i institucionit me vendim formon Komisionin Disiplinor, të përbërë nga një kryetar dhe dy anëtarë, të cilët kanë zëvendësit e tyre nga sektorët përkatës.

Kryetari i Komisionit Disiplinor është drejtues nga sektori i risocializimit dhe anëtarët e komisionit disiplinor janë përfaqësues nga sektori i trajtimit dhe përfaqësues nga policia e burgut.

Neni 15

Komisioni Disiplinor në procesverbal konstaton se e refuzon propozimin për fillimin e procedurës disiplinore nëse konstaton se:

- 1) veprimet e përshkruara nuk përmbajnë shkelje disiplinore
- 2) nuk ka prova të mjaftueshme në mbështetje të propozimit për fillimin e procedurës disiplinore
- 3) ka rrethana që përjashtojnë përgjegjësinë disiplinore
- 4) ka ndodhur vjetërsim për fillimin e procedurës disiplinore

Neni 16

Vendim për lirim nga përgjegjësia disiplinore merret kur:

- 1) Veprimi nuk është shkelje disiplinore
- 2) Ka rrethana që përjashtojnë përgjegjësinë disiplinore
- 3) Nuk është vërtetuar se fëmija, për të cilin është paraqitur propozimi për ngritjen e procedurës disiplinore, e ka bërë atë shkelje.

Vendimi nga paragrafi 1 i këtij neni përgatitet me shkrim dhe përmban: hyrje, dispozitë, sqarim, numër, datë dhe nënshkrim të drejtorit të institucionit.

Kundër vendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk mund të parashtrohet ankesë.

Vendimi dorëzohet jo më vonë se tre ditë në arkivin e Institucionit, fëmijës dhe edukatores së institucionit.

Neni 17

Vendimi për caktimin e masës disiplinore merret nga drejtori i institucionit.

Vendimi merret brenda 24 orëve nga marrja e propozimit për caktimin e masës disiplinore.

Vendimi përgatitet me shkrim dhe përmban: hyrje, vendim, shpjegim, numër, datë dhe nënshkrim të drejtorit të institucionit.

Vendimi për caktimin e masës disiplinore në vendim përmban:

- 1) Informacion për fëmijën
- 2) Përshkrim të veprimeve që përbëjnë shkelje disiplinore
- 3) Bazë ligjore të shkeljes disiplinore
- 4) Vendim për shqiptimin e dënimit disiplinor

- 5) Vendim për llogaritjen e ndarjes së fëmijës para caktimit të masës disiplinore, për izolim në dhomë të veçantë.

Kundër vendimit nga paragrafi 1 i këtij neni nuk mund të parashtrohet ankesë.

Vendimi dorëzohet jo më vonë se tre ditë në arkivin e Institucionit, fëmijës dhe edukatorit të institucionit.

Neni 18

Masat e shqiptuara disiplinore regjistrohen në Rregullore të veçantë për masat e shqiptuara disiplinore.

Vendimet për masën disiplinore janë pjesë e dosjes personale të fëmijës.

Neni 19

Çdo fëmijë ka të drejtë të paraqesë një kërkesë për informacion për ndihmë juridike ose ankesë në lidhje me masën disiplinore dhe/ose ndarjen e tij në shërbimin juridik të institucionit.

Fëmijëve u sigurohet akses i lehtë në mekanizmat e kërkesave dhe ankesave

Neni 20

Për të gjitha çështjet që nuk mbulohen me këtë Udhëzues, zbatohen në mënyrë të duhur dispozitat e Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve dhe Rregullorja e Institucionit, në mënyrë që të merren parasysh interesat më të mira të fëmijës.

Neni 21

Ky Udhëzues hyn në fuqi ditën e miratimit të tij.

Tetovë, _____

Drejtor,

REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
DREJTORIA PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE
INSTITUCIONI EDUKATIVO-KORREKTUES TETOVË

UDHËZUES PËR PËRDORIMIN
E PËRFITIMEVE DHE PRIVILEGJEVE

Për fëmijë që kryejnë masën edukative
-dërgim në institucionin edukativo-korrektues
në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Në bazë të nenit 31 të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut", nr. 99/19 dhe 220/19) dhe në përputhje me udhëzimet e Komentit të Përgjithshëm nr. 24 (2019) për të drejtat e fëmijëve në sistemin e drejtësisë për fëmijë, Drejtori i Institucionit Edukativo-Korrektues Tetovë miraton

UDHËZUESIN PËR PËRDORIMIN E PËRFITIMEVE DHE PRIVILEGJEVE

Neni 1

Me këtë udhëzues rregullohen më nga afër llojet, qëllimet dhe kushtet për dhënien e përfitimeve ose përdorimin e privilegjeve.

Neni 2

Fëmijët, të cilët janë dënuar me masë edukative dërgim në institucionin edukativo -korrektues (në tekstin në vijim: fëmijët), njihen me mundësitë e dhënies së përfitimeve dhe shfrytëzimit të privilegjeve për t'i motivuar që t'i përmbahen Rregullores së Institucionit edukativo-korrektues (në tekstin e në vijimë: Institucioni), ruajtjen e rendit dhe disiplinës dhe përmbushjen e masave, aktiviteteve dhe detyrimeve të planit dhe programit individual të trajtimit.

Qëllimi i përfitimeve dhe privilegjeve është që të motivohet ndjekja e vazhdueshme e trajtimit të riedukimit dhe të lehtësohen pasojat që mund të ketë qëndrimi në institucion, me qëllim që të arrihet risocializimi, riedukimi dhe zhvillimi i duhur i fëmijës.

Përfitimet kanë për qëllim:

- zhvillimin e ndjenjës së përgjegjësisë, vetëdisiplinës, vetëbesimit,
- pjesëmarrjen aktive në programin e trajtimit,
- rezultate pozitive në zbatimin e trajtimit të riedukimit.

Neni 3

Ekzistojnë tre lloje përfitimesh për fëmijët në Institucion:

- dalje në qytet,
- leje dhe
- pushime.

Neni 4

Dalja në qytet si përfitim miratohet në ditë jo pune dhe festa, dhe me përjashtim edhe në ditë pune.

Dalja në qytet e fëmijëve aprovohet një deri dy herë në muaj, në varësi të sjelljes së fëmijës.

Fëmijët e sapo ardhur nuk lejohen të dalin në qytet gjatë kohës që janë në pavionin e pranimit.

Fëmijët, pasi vendosen në një grup edukativ të llojit të hapur, tre muajt e parë daljen në qytet e shfrytëzojnë ekskluzivisht për të vizituar anëtarët e familjes së ngushtë dhe nëse fëmija nuk ka anëtarë të familjes së ngushtë, mund t'u lejohet vizitë e anëtarëve të familjes së gjerë ose një të rritur tjetër.

Fëmijët që kanë kaluar në një grup edukativ të tipit të hapur, daljen e parë në qytet mund ta përdorin një muaj pas ardhjes në grup. Ata mund të përdorin daljen e parë në qytet vetëm për të vizituar anëtarët e familjes së tyre të ngushtë dhe nëse fëmija nuk ka anëtarë të familjes së ngushtë, mund të lejohet të vizitojë anëtarët e familjes së gjerë ose një të rritur tjetër.

Neni 5

Dalja në qytet nga institucioni zgjat jo më vonë se në orën 7.

Neni 6

Dalja në qytet nga institucioni mund të kufizohet në rrethanat e mëposhtme nëse:

- është vonuar në mënyrë të pajustificueshme për më shumë se një orë në daljen e mëparshme në qytet;
- është sjellë në mënyrë të papërshtatshme gjatë daljes në qytet;
- në periudhën e mëparshme prej tre muajsh ka përdorur alkool, drogë ose substanca të tjera të paligjshme, ka ikur ose është larguar vullnetarisht nga Institucioni.

Neni 7

Lejen deri në 15 ditë, gjegjësisht deri në 30 ditë, fëmija mund ta përdorë 4 muaj pas qëndrimi të pandërprerë në Institucion.

Fëmija që ka shfrytëzuar pushimet, mund të shfrytëzojë pushimin e radhës të paktën 2 muaj pas kthimit nga pushimet.

Fëmija mund ta shfrytëzojë lejen nëse nuk janë shqiptuar masa disiplinore në 2 muajt e fundit.

Nëse fëmija ka shfrytëzuar lejen, ai/ajo do ta shfrytëzojë lejen e radhës 2 muaj pas kthimit nga leja e mëparshme.

Neni 8

Nëse ndaj fëmijës është shqiptuar masë disiplinore, ai do ta shfrytëzojë lejen 3 muaj pas caktimit të masës disiplinore.

Nëse fëmija është larguar vullnetarisht nga Institucioni, ai/ajo mund ta shfrytëzojë lejen të paktën 4 muaj pas kthimit nga ai largim.

Nëse gjatë largimit vullnetar fëmija ka kryer një krim, ai/ajo mund ta përdorë lejen më së paku 6 muaj pas kthimit nga ai largim.

Nëse fëmija ka kryer arratisje nga Institucioni, ai/ajo mund ta shfrytëzojë lejen të paktën 8 muaj pas kthimit nga ajo arratisje.

Neni 9

Fëmija që vijon mësimin, pra ka përfunduar arsimin fillor ose të mesëm, ka të drejtë të lejes për 30 ditë në vit, me kusht që leja gjatë muajit të mos jetë më e gjatë se tre ditë.

Si rregull, leja jepet gjatë pushimeve të shkollës dhe gjatë festave dhe fundjavave, si dhe mund të organizohen dhe pushime të përbashkëta jashtë Institucionit.

Koha e kaluar me leje ose pushime së bashku llogaritet si kohë e kaluar në Institucion.

Vendimin për shfrytëzimin e lejes e merr drejtori i institucionit, me propozim të zyrtarit nga sektori i risocializimit.

Neni 10

Fëmija që nuk ndjek arsimin fillor dhe të mesëm dhe ka kaluar gjashtë muaj trajnim praktik të pandërprerë, duke përfshirë dhe kohën e kaluar në mjekim për shkak të një dëmtimi në punë ose sëmundjes profesionale, ka të drejtë për leje të paktën 20 ditë në vit.

Fëmija do ta shfrytëzojë pushimin vjetor pas 11 muajsh qëndrimi të pandërprerë në Institucion dhe pas të paktën një muaji të lejeje të mëparshme.

Pushimet mund të përdoren në dy pjesë: si pushime dimërore dhe si pushime verore.

Vendimin për shfrytëzimin e pushimit e merr drejtori i institucionit, me propozim të zyrtarit nga sektori i risocializimit.

Neni 11

Në varësi të sjelljes së manifestuar, fëmijës mund t'i lejohet të përdorë një ose më shumë nga privilegjet e mëposhtme:

- si përjashtim, duke përdorur një dalje në qytet me një shoqëruar
- leje për të shpenzuar më shumë para se depoziti;
- mundësi për zgjedhje të pavarur të afatit të lejes;
- dalje e pavarur në qytet;
- mundësi për përfshirje në aktivitete të organizuara jashtë Institucionit (ekskursione, shëtitje, shkuarje në kinema, teatër, etj.).

Vendimin për shfrytëzimin e privilegjeve e merr drejtori i Institucionit, me propozimin e zyrtarit nga sektori i risocializimit.

Neni 12

Edukatori institucional paraqet propozim për dhënien e përfitimeve.

Propozimi i dorëzohet Komisionit të Përfitimeve, i cili përbëhet nga tre anëtarë, dhe kryetar i komisionit është shefi i sektorit të risocializimit dhe dy anëtarë të ekipit të ekspertëve.

Komisioni për Përfitime në lidhje me propozimin e paraqitur jep mendim, gjegjësisht nëse është dakord apo jo me propozimin e dhënë nga edukatori i institucionit.

Drejtori i institucionit merr vendim për përdorimin e përfitimit.

Neni 13

Në rast të keqpërdorimit të përfitimit të dhënë, zbatohet Udhëzuesi për përgjegjësinë disiplinore.

Neni 14

Ky Udhëzues hyn në fuqi ditën e miratimit të tij.

Tetovë, _____

Drejtor,

REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
DREJTORIA PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE
INSTITUCIONI EDUKATIVO-KORREKTUES TETOVË

UDHËZUES

PËR NDARJE NË DHOMË TË POSAÇME PËR FËMIJË

Për fëmijë që kryejnë masën edukative
-dërgim në institucionin edukativo-korrektues
në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Në bazë të nenit 366 paragrafi 4 të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut", nr. 99/19 dhe 220/19), Drejtori i Institucionit Edukativo Korrektues Tetovë miraton

UDHËZUESIN PËR NDARJE NË DHOMË TË VEÇANTË PËR FËMIJË

Neni 1

Ky udhëzues zbatohet në rast të shkeljeve të rënda të rendit dhe disiplinës të përcaktuara me Ligjin për Ekzekutimin e Sanksioneve.

Neni 2

Ndarja në dhomë të posaçme për fëmijë, të cilëve u është shqiptuar masë edukative, dërgim në institucionin edukativo korrektues (në tekstin në vijim: fëmijët) mund të zgjasë nga pesë deri shtatë ditë, periudhë gjatë së cilës vendosja e përkohshme e fëmijës në dhomë të veçantë llogaritet sipas nenit. 3 të këtij udhëzuesi.

Gjatë kësaj periudhe ekipi profesional ndërmerr aktivitete të veçanta korrigjuese me fëmijët.

Neni 3

Në rast të shkeljeve të rendit dhe disiplinës në institucionin edukativo-korrektues (në tekstin në vijim: Institucioni), pasdite ose në ditë jo pune, kur nuk ka mundësi gjatë ditës të kryhet plotësisht procedura për vendosjen e fëmijës në dhomë të veçantë, dhe do të vlerësohet se ekziston rreziku që fëmija, i cili ka kryer një shkelje disiplinore të ikë ose të largohet vullnetarisht nga institucioni, ka rrezik për vetëdëmtim ose shkelje të re të rendit dhe disiplinës, Shërbimi i Sigurisë së Brendshme e vendos fëmijën përkohësisht në dhomë të posaçme si formë e masave të intensifikuara për kontrollin dhe sigurinë e fëmijës, deri në përfundimin e procedurës për vendosjen e fëmijës në dhomë të veçantë për fëmijë.

Akomodimi i përkohshëm i fëmijës në një dhomë të posaçme regjistrohet në një formular të veçantë.

Neni 4

Dhoma e **posaçme** për ndarjen e fëmijëve duhet të ketë inventar që do të parandalojë vetëdëmtimin e fëmijës në aspektin e mobiljeve fikse dhe të lakuar (shtrat, çarçafë, tavolinë, karrige, dollap, tualet për mirëmbajtjen e higjienës personale, ujë të pijshëm të pastër, dritë dite dhe në dimër edhe ngrohje, xhama dritarësh të siguruara, dhe mund të shndërrohen në një dhomë të ashtuquajtur dhomë me tapete, d.m.th. në një dhomë që mbulohet me një tapiceri të veçantë që do të parandalojë vetëdëmtimin e fëmijës.

Para ndarjes së fëmijës, bëhet kontrolli për të parandaluar futjen e sendeve me të cilat mund të dëmtojë veten ose në çfarëdo mënyre të shkaktojë rrezik. Për sendet e konfiskuara mbahet procesverbal në dy kopje, njëra i jepet fëmijës, tjetra vendoset në dosjen e tij personale. Pas daljes nga dhoma e **posaçme**, sendet e konfiskuara i kthehen fëmijës, vetëm nëse nuk janë gjetur sende të paligjshme.

Gjatë qëndrimit në një dhomë të posaçme, fëmijës nuk duhet t'i hiqen të drejtat e tij themelore si vizitat dhe bisedat me një përfaqësues ligjor, e drejta për të korresponduar, telefonuar, për vizitë, për marrje të postës, kontakte familjare, ushqim, ujë, veshmbathje, arsimim, një shëtitje në ajër të pastër ose kontakte të rëndësishme të përditshme me njerëz të tjerë.

Neni 5

Ndarja në një dhomë të posaçme për fëmijë mund të shtyhet nëse ka arsye të pritët që edhe pa atë referim, do të arrihet qëllimi i ndarjes.

Vendimin për shtyrjen e merr drejtori i Institucionit me propozimin e këshillit edukativ ose mjekut.

Neni 6

Në institucion duhet të ketë të paktën tre dhoma të posaçme të caktuara për fëmijë.

Në çdo dhomë sistemohet vetëm një fëmijë, dhe në raste të jashtëzakonshme maksimumi dy, dhe duhet të jepet një shpjegim pse është në interesin më të mirë të fëmijës të ndajë dhomën e posaçme me një fëmijë tjetër.

Në rast se fëmija kryen shkelje disiplinore në periudhën kur shtyhet ndarja në dhomë të posaçme, për të dyja shkeljet disiplinore përcaktohet një kohëzgjatje e vetme e ndarjes në dhomë të posaçme.

Neni 7

Për fëmijët që janë të ndarë në dhomë të posaçme, përgatitet një program i veçantë për trajtim të intensifikuar, i cili përgatitet nga ekipi i ekspertëve në bashkëpunim me bordin edukativ.

Neni 8

Gjatë gjithë kohës në dhomën e posaçme, një mjek e viziton fëmijën çdo ditë dhe i jep terapi të rregullt, nëse i është përshkruar një terapi e tillë.

Neni 9

Gjatë kohës së qëndrimit të fëmijës në një dhomë të posaçme, polici i burgut është gjithmonë në dispozicion për mbështetjen ose ndërhyrjen e anëtarëve të ekipit profesional.

Neni 10

Ky Udhëzues hyn në fuqi ditën e miratimit të tij.

Tetovë, _____

Drejtor,

**UDHËZUES PËR KLASIFIKIMIN, PROGRESIONIN DHE REGRESIONIN
NË INSTITUCIONIN EDUKATIVO-KORREKTUES TETOVË**

- Për fëmijë që kryejnë masën edukative
dërgim në institucionin edukativo-korrektues
në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Në bazë të nenit 31 të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut”, nr. 99/19 dhe 220/19) dhe në përputhje me udhëzimet e Komentit të Përgjithshëm nr. 24 (2019) për të drejtat e fëmijëve në sistemin e drejtësisë për fëmijë, Drejtori i Institucionit Edukativo-Korrektues Tetovë miraton

UDHËZUESIN PËR KLASIFIKIMIN, PËRPARIMIN DHE REGRESIONIN NË INSTITUCIONIN EDUKATIVO-KORREKTUES TETOVË

I. KUSHTE TË PËRGJITHSHME Subjekt i organizimit

Neni 1

Ky udhëzues përcakton kushtet e klasifikimit, përparimit dhe regresionit, nëpërmjet sjelljes së dëshirueshme tek fëmijët, të cilëve u është shqiptuar masa edukative dërgim në institucionin edukativo-korrektues (në tekstin e mëtejme: fëmijët) gjatë qëndrimit të tyre në institucionin edukativo-korrektues në tekstin e mëtejme: Institucioni).

Sjellja e dëshirueshme dhe njohuritë e reja të marra gjatë qëndrimit synojnë t'u ofrojnë fëmijëve arsimim, edukim dhe riedukim, socializim, ndihmë dhe kujdes, si dhe zhvillimin e duhur të personalitetit të fëmijës.

Klasifikimi, përparësia dhe regresioni mundësojnë krijimin e kushteve për riintegrim dhe kthim më të suksesshëm të fëmijëve në familje dhe në shoqëri pas daljes nga Institucioni.

II. KLASIFIKIMI

Neni 2

Fëmijët ndahen në grupe edukative (në tekstin e mëtejme: klasifikimi) sipas moshës, karakteristikave personale dhe karakteristikave të tjera, shkallës së rrezikut, shkallës së nevojave për riedukim dhe shkallës së përshtatshmërisë, që ndikojnë në aplikimin e metodave stimuluese të përshtatura individualisht për të punuar me fëmijën në grup.

Me klasifikimin merren masa për të ruajtur rendin dhe disiplinën, në mënyrë që të parandalohen ose eliminohen ndikimet negative të ndërsjella.

Neni 3

Në përputhje me parimet e përgjithshme për kryerjen e masës edukative dërgim në institucionin edukativo-korrektues dhe pozitën e fëmijës, të përcaktuar me vendim gjyqësor, si dhe qëllimet dhe kriteret e klasifikimit, ekipi i ekspertëve të institucionit dhe drejtori përcaktojnë:

- klasifikimin,
- akomodimin në përputhje me Rregullat e Institucionit,
- programin e trajtimit dhe
- përfshirjen në punë, specializimin dhe angazhimin në grupet e punës së fëmijëve.

Neni 4

Fëmijët klasifikohen në një nga tre grupet e mëposhtme:

1. **Grupi i hapur** - ndodhet në pavionin e hapur të institucionit, vendosen fëmijët të cilët vlerësohen se i përkasin kategorisë së fëmijëve me rrezik të ulët dhe nga të cilët pritet të realizojnë me sukses trajtimin individual për riedukim, risocializim dhe riintegrim pa masat e nevojshme për ndikim të shtuar arsimor ose riedukues;
2. **Grupi me Ndikim të Shtuar Edukativ (GNSHE)** - ndodhet në pavionin gjysmë të hapur të Institucionit dhe në të janë vendosur fëmijë me rrezik të moderuar, të cilët pritet të përshtaten me sukses me kushtet në institucion dhe të zbatojnë trajtim individual për ri-edukimin, risocializimin dhe riintegrimin në mjedis, por vetëm me aplikimin e masave dhe aktiviteteve me ndikim të shtuar arsimor.
3. **Grupi me Ndikim të Rritur të Riedukimit (GNRR)** - ndodhet në pavionin e mbyllur të institucionit dhe strehon fëmijë me rrezik të lartë, nga të cilët pritet të përshtaten më ngadalë me kushtet në institucion dhe që kanë nevojë për trajtim intensiv individual me ndikim të rritur riedukimi në drejtim të risocializimit dhe riintegrit të suksesshëm të fëmijës në mjedis. Fëmija mund të qëndrojë në këtë grup maksimumi tre muaj.

Neni 5

Në kuadër të kriterëve që merren parasysh gjatë klasifikimit të fëmijëve përfshihen:

- rezultatet e instrumentit të vlerësimit të rrezikut,
- vlerësimi i nivelit të arsimimit,
- të dhënat nga dokumentacioni në dispozicion;
- të dhënat nga vëzhgimi;
- të dhënat e marra nga analizat psikologjike, pedagogjike, mjekësore, analiza dhe mendime nga ekipet e ekspertëve dhe karakteristikat dhe nevojat e sigurisë së fëmijës;
- rrethanat nëse fëmija është paraqitur vetë (ose i shoqëruar nga një prind) për të vuajtur masën ose është zbatuar, gjegjësisht është sjellë nga persona zyrtarë;
- qëndrimi i fëmijës ndaj krimit dhe masës edukative të shqiptuar;
- pesha e krimit;
- nëse fëmijës i janë shqiptuar më parë masa të tjera edukative;
- nëse ka procedim penal kundër fëmijës;
- sjellja e fëmijës në institucione të tjera edukative, nëse ai/ajo ka qenë më parë në institucione të tilla;
- rrethana dhe njohuri të tjera që ekipi i ekspertëve do t'i vlerësojë si të rëndësishme për klasifikimin korrekt të fëmijës në një grup edukativ.

Neni 6

Çdo grup edukativ ka një edukator të institucionit.

Grupet edukative mund të kenë nga pesë deri në shtatë fëmijë.

Për secilin fëmijë përgatitet një plan individual dhe një program për punë individuale dhe për secilin grup përgatitet një program për punë në grup sipas formularëve të veçantë.

Ekipi profesional përgatit Programin për punë individuale për secilin fëmijë, kurse edukatori i institucionit zbaton Programin për punë individuale dhe përgatit planin individual për secilin fëmijë.

Neni 7

Edukatori i grupit edukativ, e në raste të veçanta anëtar nga ekipi profesional, ka rolin e mentorit të fëmijëve nga grupi i tij edukativ, në të gjitha sferat e trajtimit riedukativ dhe në rregullimin e të drejtave dhe detyrimeve të tyre të përcaktuara në Rregulloren e institucionit.

Puna e edukatorëve është monitorimi i vazhdueshëm i përparimit të fëmijës dhe pjesëmarrja e përgjithshme e edukatorit në të gjitha aktivitetet e tjera, të rregulluara me aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Institucion.

Edukatorët mund të koordinohen me njëri-tjetrin dhe të mbajnë një kolegjum edukativ, ku i paraqesin mendimet dhe sugjerimet e tyre.

Kolegjiumi edukativ mbahet, si rregull, një herë në javë.

III. TRAJTIMI I RIEDUKIMIT

Neni 8

Trajtimi riedukues në grupin edukativ zhvillohet përmes pesë fushave të riedukimit:

1. Arsim
2. Specializim
3. Zhvillim personal
4. Shfrytëzim konstruktiv i kohës së lirë
5. Mbështetje e pranimit pas-penalltisë.

Çdo fushë riedukimi përmban aktivitete programore me qëllime, detyra, tema, kohëzgjatje dhe rezultate të pritshme specifike.

Neni 9

Të gjitha aktivitetet programore realizohen sipas Kalendarit për aktivitete ditore, i cili përcakton se në çfarë ore, cili edukator apo instruktor apo person tjetër nga institucion, me cilët fëmijë, në cilën dhomë realizon aktivitetin e duhur programor ditor.

Neni 10

Në lidhje me arsimin që është në kompetencë të personave jashtë institucionit (mësues të verifikuar), dhe në lidhje me specializimin për të cilin janë përgjegjës instruktorët në sektorin e trajtimit dhe instruktorët e punësuar nga jashtë, edukatorët kanë një rol mentorues për fëmijët në grupin e tyre edukativ, ndërsa në fusha të tjera zbatojnë drejtpërdrejt aktivitetet e programit.

Neni 11

Në fushën e specializimit të fëmijës, instruktori zbaton programin e specializimit, i cili përfshin pjesën teorike dhe praktike, duke përfshirë dhe riparimet në institucion.

Neni 12

Programet ditore në fushën e zhvillimit personal zbatohen si punë në grup.

Në varësi të disponueshmërisë së stafit të përshtatshëm, mbështetjes nga donatorë vendas dhe të huaj dhe sektorit të shoqërisë civile, si dhe pajisjeve të përshtatshme të institucionit, programet mund t'i kushtohen sipërmarrjes, oratorisë, metodave të zgjidhjes së konflikteve, edukimit në **TIK**, artit dhe performimit në instrumente të caktuara, punëtori krijuese, programe të natyrës parandaluese dhe programe të tjera.

Neni 13

Programet për përdorim konstruktiv të kohës së lirë, kryesisht i referohen aktiviteteve programore sportive, që kanë një kohë dhe vend të caktuar për zbatim dhe që organizohen nga edukatorë ose instruktorë/trajnerë të punësuar nga jashtë për të plotësuar nevojën e fëmijëve për të qenë në ajër të

pastër, për t'u socializuar dhe të konkurrojnë në mënyrë konstruktive duke shprehur shprehitë kulturore dhe higjienike.

Neni 14

Krahas aktiviteteve sportive, në kohën për aktivitete të lira organizohen dhe realizohen edhe përmbajtje të tjera të përshtatshme programore, mundësisht në ambient të hapur në aspektin e shprehjes së artit, lojërave kolektive, leximit të librave, shahut e të tjera.

Për pjesëmarrjen e fëmijës në disa nga aktivitetet e listuara mbahet evidencë e përshtatshme.

Neni 15

Punën me grupin e tij edukativ, edukatori e planifikon me program vjetor dhe përgatit plane mujore dhe javore sipas formularëve të posaçëm që janë pjesë e librit të evidentim, në të cilin shkruhen dhe evidentohen detyrat e kryera për çdo ditë veç e veç.

Edukatori plotëson të gjithë formularët nga dosja profesionale e fëmijës nga grupi i tij dhe kryen regjistrimin elektronik në sistemin e menaxhimit të integruar të IVD/IEK.

Edukatori planifikon veçanërisht biseda individuale me fëmijët e grupit të tij, të paktën një herë në dy javë, të cilat i evidenton dhe i shpjegon në detaje, d.m.th. me kërkesë të fëmijës edhe më shpesh, duke përfunduar kështu procesin e mentorimit përmes informacionit, këshillimit, motivimit, korrigjimit, analizës dhe drejtimit të mëtejshëm të procesit të riedukimit.

IV. PËRPARIMI DHE REGRESION

Neni 16

Fëmijët gjatë masës edukative përparojnë në grupet përkatëse të institucionit, pas plotësimit të këtyre kushteve:

- vlerësimi i rezultateve nga realizimi i planit individual të trajtimit;
- respektimi i dispozitave të Rregullores së Institucionit (pa masë disiplinore të shqiptuar në 3 muajt e fundit)
- kapaciteti i fëmijës;
- lista e problemeve të evidentuara;
- përshtypja e përgjithshme e edukatorit të institucionit.

Neni 17

Në korniza të kriterëve për përparim ose regresion merren parasysh sa vijon:

1. Sjellja me veten

- mirëmbajtje e higjienës personale;
- njohje me rregulloren e institucionit;
- respektim i rekomandimeve të punonjësve;
- përmirësim i shëndetit të tyre;
- shpenzim i përgjegjshëm i një shume të caktuar parash;
- punë në qëllimet personale që janë përcaktuar gjatë kohës që jeni në pavionin e pranimit;
- vizita të rregullta te edukatori për trajtimin individual dhe grupor;
- vizita në ambulancën e institucionit për arsye shëndetësore;
- manifestim i durimit;

- shfrytëzim kreativ i kohës së lirë;
- shoqërim me fëmijë të orientuar drejt shoqërisë;
- pranim i përgjegjësisë;
- pjesëmarrje aktive në mësim;
- gatishmëri për të folur hapur për problemet;
- shfaqje të interesit për formimin profesional në punëtori;
- shfaqje e autokritikës;
- zgjidhje konstruktive të konflikteve dhe
- shfaqje interesi për zhvillimet shoqërore.

2. Sjellja me të tjerët

- sjellje korrekte ndaj fëmijëve të tjerë;
- sjellje korrekte ndaj punonjësve;
- respektim i kohës së dakorduar;
- sjelle e mirë me anëtarët që e vizitojnë;
- respektim i dallimeve kulturore, fetare dhe etnike;
- shfaqje e ndershmërisë;
- përshëndetje e stafit (ngritje në këmbë kur një punonjës hyn në dhomë, shikim në sy kur flet, nuk përtyp çamçakëz, mban duart pranë trupit, jo në xhep)
- lënia e një dhome të pastër pas daljes prej saj;
- hedhje e mbeturinave në kosh;
- sjellje e denjë në pavion;
- fjalim i mirë;
- sjellje e denjë në rreth;
- sjellje e mirë në kontakt me anëtarët e familjes (gjatë një bisede telefonike, gjatë një vizite)
- pjesëmarrje konstruktive, aktive gjatë takimeve në grup,
- sjellje e denjë jashtë institucionit gjatë daljeve;
- të tregojë mirëkuptim për të tjerët;
- demonstrim i vetë-iniciativës gjatë takimeve në grup;
- të tregojë përmbajtje (kur kërkon telefon, kur pyet se kur do të jetë me leje, etj.)
- dhënie e mbështetjes dhe ndihmës për fëmijët me më pak përvojë në punëtori;
- paraqitje në QPS dhe gjykatë gjatë lejes;
- inkurajim i fëmijëve të tjerë që të sillen pozitivisht dhe
- dhënie e një shembulli personal për fëmijët e tjerë në përvetësimin e detyrave.

3. Sjellje ndaj programit

- sjellje adekuate ndaj pronës së institucionit;
- zgjim në kohë;
- rregullim i shtratit;
- shfaqje në kohë në vakt;
- sjellje adekuate gjatë vaktit;
- sjellje adekuate gjatë shoqërimit;

- sjellje adekuate gjatë bastisjes;
- kryerje e mbajtjes së rendit;
- pjesëmarrje në kohë në punëtori;
- sjellje shembullore në mësimdhënie, punëtori dhe aktivitete të tjera;
- përdorim i duhur i mjeteve mësimore;
- mirëmbajtje e higjienës gjatë orëve të mësimi;
- marrje e rregullt e terapisë së përshkruar;
- njohje e rregullt e edukatorit me simptomat e mundshme dhe konsultim rreth tyre;
- ruajtje e higjienës në punëtori ose në vendin e punës;
- përdorim i pajisjeve mbrojtëse në punishte;
- përdorim i duhur i përfitimeve;
- realizim i rregullt dhe cilësor i detyrave të caktuara dhe
- realizim i vetë-inicuar i detyrave të caktuara.

Neni 18

Procedura e përparimit

Fëmijët mund të përparojnë në një grup të përshtatshëm të llojit më liberal në institucion, me propozimin dhe mendimin e edukatorit të institucionit që punon me grupin, në rast se ai/ajo vlerëson se ka arsye të bazuara për përparim për shkak të një risocializimi më të suksesshëm.

Edukatori përgjegjës i grupit të trajtimit, i paraqet një propozim për përparimin e fëmijës ekipit profesional të kolegjiutit arsimor. Ekipi i ekspertëve në cilësinë e Komisionit të Përparimit ia paraqet mendimin e tij drejtorit të institucionit.

Drejtori i institucionit merr vendim për ecurinë e fëmijës.

Neni 19

Procedura e regresionit

Nëse fëmija me sjelljen dhe qëndrimin e tij ndaj punës nuk e justifikon besimin për të përparuar në një grup të tipit më liberal, ka kryer një shkelje më të rëndë disiplinore, d.m.th. nëse vazhdimisht shfaq sjellje të papërshtatshme dhe nuk regjistron rezultate riedukimi mund të kthehet në grupin në të cilin ka qenë përpara se të përparojë, ku qëndron jo më shumë se 3 muaj nga regresioni dhe si përjashtim, qëndrimi mund të zgjatet maksimum dhe për 3 muaj të tjerë, që rishikohet çdo 30 ditë.

Edukatori përgjegjës i grupit të trajtimit i paraqet ekipit profesional një propozim për shqyrtim për regresionin e fëmijës. Grupi i ekspertëve në cilësinë e Komisionit të Regresionit i paraqet mendimin e tij drejtorit të institucionit.

Drejtori i institucionit merr vendim për regresionin e fëmijës, përkatësisht kthimin e tij në grup me trajtim më të rreptë në institucion.

Fëmija nuk ka të drejtë ankese kundër vendimit për regresim.

Neni 20

Kushte për qëndrim në GNSHE

Fëmijët nga grupi i hapur regresojnë në **GNSHE**, dhe fëmijët nga **GNNrR** kalojnë në grupin edukativ **GNSHE** dhe për ta trajtimi ka ecuri progresive.

Nëse fëmija gjatë realizimit të trajtimit në grup të hapur ka shfaqur sjellje të papërshtatshme, që

manifestohet me shkelje të shumëfishtë të Rregullores së Institucionit për të cilën janë shqiptuar masa disiplinore, ai regreson në **GNSHE** edukativ. Në këtë grup, nëpërmjet ritrajtimit intensiv dhe kontrollit më të madh të sjelljes dhe lëvizjes së tij nga pjesëtarët e policisë së burgut, krijohen kushtet për vazhdimin e trajtimit në grup të hapur.

Fëmijët nga **GNRrR** që kanë arritur rezultate dhe kanë arritur një shkallë të caktuar të përshtatshmërisë, përparojnë në **GNSHE** për të nxitur më tej sjelljen pozitive.

Neni 21

Kushte për qëndrim në GNRrR

Në këtë grup vendosen fëmijët të cilët gjatë qëndrimit në grupin e hapur ose **GNSHE** kanë shfaqur sjellje të papranueshme të shprehura përmes formave të ndryshme dhe për të gjithë qëndrimi në këtë grup ka ecuri regresive. Në këtë grup fëmija qëndron jo më shumë se 3 muaj nga regresioni, dhe si përjashtim, qëndrimi mund të zgjatet maksimumi për 3 muaj, që rishikohet çdo 30 ditë.

Nëpërmjet metodave të zgjeruara të riedukimit, bëhen përpjekje për të nxitur mekanizmat adaptues te fëmijët, me të cilat do të siguronin ndryshime në komunikimin me të tjerët, qëndrimet ndaj trajtimit dhe stafit.

Neni 22

Mënyra e funksionimit dhe punës me fëmijët në grup të hapur, **GNSHE** dhe **GNRrR** do të rregullohet me udhëzues të veçantë të brendshme për punë.

Neni 23

Për të gjitha çështjet që nuk mbulohen nga ky udhëzues, do të zbatohen dispozitat e Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve dhe Rregullores së Institucionit.

Neni 24

Ky Udhëzues hyn në fuqi në ditën e miratimit të tij.

Tetovë, _____

Drejtore,

